STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 04513

DI KUNST TSU LIEBEN UN GELIEBT TSU VEREN

Paolo Mantegazza

Permanent preservation of this book was made possible by Martin & Ethel Taft in memory of Esther & Israel Gubkin and Clara & Nathan Taft

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

די קונסט צו ליעבען
און געליעבט צו ווערען

פון פראפ. פאול מאנטעגאצצא
פריי איבערזעצט
פון מ. קאטץ

פרייז 15 סענט

ווילנא פאבלישינג קא.
147 א. בראדוויי, ניו יארק

WILNO PUBLISHING CO.
147 East Broadway, New York

סודות פון אַ יונגער ווייבעל

פון מאַרסעל פּרעוואָ.

איבערזעצט פון מ. לעווין.

עס ווערט פאַרגעשטעלט, ווי אַ 19 יעהריגע מיידעל געהט הייראַטהען, ווי דאָס הארץ שרעקט איהר, ווי זי שטעלט זיך פאָר זאַכען, וואָס איהר דוכט זיך נאַר, אָבער זי ווייס ניט בעשטימט. זי מאַכט זיך איהרע פּלענער צו דער הייראַטהס־נאַכט: אַזוי וועט זי מיט איהר מאַן ריידען, אַזוי וועט זי זיך פיהרען די ערשטע נאַכט איינע אַליין מיט אַ פרעמדען מאַן אין איין צימער. און ענדליך קומט די ווירקליכקייט, און — עס איז עפּעס יא דאָס, וואָס זי האָט ערוואַרטעט, און ניט דאָס; ווי זי איז ענטציקט, ווי זי פערגעסט און פערלאָזט איהר פריהערדיגען געליעבטען און איז איבערגליקליך מיט איהר מאַן, וואָס זי איז ביז יעצט גאַנץ גלייכגילטיג געווען צו איהם.

ווי די טיעפעניש פון ים, אַזוי גרונטעוועט זיך דער שרייבער אין דער מענשליכער הארץ און מאָהלט אַ בילד אַזוי נאַטירליך און אַזוי פראַכטפאָל, דאָס ניט ווילענדיג ווערען מיר ערשטוינט.

פרייז בלויז 15 סענט.

אַלעס צו אַדרעסירען:

WILNO PUBLISHING CO.

147 EAST BROADWAY

NEW YORK

אלעס לעבט אין ליעבט

אין דער נאטור איז ניטא קיין שעהנערעס און גרויסארטיגערעס בילד, ווי די ליעבע פון פלאנצען און ברואים. ווי שעהן, ווי הערליך זיינען די איינפאכע טענער, מיט וועלכעע די נאטור דריקט אויס דיזע מוזיק און ווי פיעלפאך און פערשיעדען זיינען די אופנים ווי אזוי יונגע דורות ווערן ארויסגעבראכט! וואונדערליכע כחות קאנצענטרירען זיך אויף דעם פונקט, וואו די קערפערלעך בעריהרען זיך אום נייעס לעבען צו שאפען; די נאטור־קרעפטען ערשיינען דא מיט א גלענצענדער רייכקייט פון פערשיעדענע פארמען.

בעת אין אלע אנדערע טהעטיגקייטען פון דער בעל הביתטע־נאטור בעמערקט מען, אז זי איז זעהר שפארזאם, זי פערשווענדט בלויז אזוי פיעל כחות וויפיעל עס איז ניצליך און נויטיג פאר איהר צוועק, בענוגענט זי זיך אבער ניט ביי דער ארויסברייננגונג פון נייעס לעבען בלויז מיט אנווענדען אזוי פיעל פון איהר קראפט, וויפיעל עס זאל נויטיג זיין פאר איהר צוועק. מיט פארשווענדערישער רייכקייט פון עסטעטישע פארמען רינגעלט זי ארום יענעם מאמענט פון לעבען, אין וועלכען נייעס לעבען הויבט זיך אן.

וויפיעל חן איז פערוויקעלט אין דער בלום מיט איהרע גרויסע און רייצענדע פארמען, מיט דער בערוישענדער פערפיהרונג פון איהרע געשמאקע רוחות, מיט דער צוציהונג פון איהרע בונטע פארבען־טענער. וויפיעל אוצרות פון עסטעטישע קרעפטען דיא נאטור ניט אריין אין דער ליליע און דער רויז! און דיזער גאנצער לוקסוס ווערט געשאפען בלויז דערצו, כדי צו פערהערליכען די ליעבע פון איין טאג, פון איין שטונדע.

דיזע פראכט פון חתונה־קליידונג, וואס איז טויזענד מאהל שעהנער איידער דאס שעהנסטע געוועב פון'ם מענשענס האנד, דינט בלויז דער־צו כדי ארומצושלייערן די צניעות'דיגע ליעבע פון איין שטויב־געפעס מיט א קווייטעל.

און ווען מען געהט אריבער פון די ליליען און רויזען צו דער וועלט פון חיות און מענשען — וואס פאר א גלאנץ פון פאנטאזיע, וועלכע קראפט פון ליידענשאפטען דיא נאטור ווענדט דא אן, און אלץ כדי מעגליך צו מאכען די אומארמונג פון א מאן און א פרוי! מען דארף זיך נאר דורכגעהן אין א פריהלינגס־טאג אין א גארטען, דורכשפאצי־רען זיך דורך צו בלומען־בעעטען און זעהען די ליעבהאבערייען פון דיא בליהונגען.

די בלומען ליעבען שטום, בלויז דורך דעם ריח־נחוח פון זייערע קווייטען רעדט זייער ליעבע; אבער ביי פיעלע פון זיי שטערט דאס שוויינען ניט זייערע אומארמונגען, זייער קרעפטיגער ארומנעהמען איינע די אנדערע. עס זיינען פאראן פיעל פלאנצען, וועלכע געוועהנליכערהייט זיינען זיי אונבעוועגליך, נור פלוצלונג ווערן זיי בעפאלען מיט א דורכ־ציטערונג אין זייערע בליהונגען; געוועהנליך זיינען זיי קאלט, נור פלוצ־לונג ווערען זיי אויפגעפלאמט; דאס איז דאס ציטערען און דאס אויפ־פלאמען פון דעם הויך פון דעם ליעבעס־ברען, וואס כאפט זיי אן.

אפט ליעבען זיי בלויז איין מאהל אין יאהר, אבער ווי רייך און פערשווענדעריש זיי ווערן דאן אנגעפיעלט פון זאמען. מען דארף נור א ריהר טאהן דאן איין צווייגעל און עס גיט זיך א הויב פון זיי א גאנצער וואלקען פון פרוכט־שטויב. וואס פאר א רייכקייט פון פרוכטבארע כחות אין דער צייט, ווען די בוימער ליעבען; גאנצע וועלדער ליעבען אויף אמאל. און דאן הויבט עס אן צו לעבען און וועבען אין דער לופט פון בערוישענדע געשמאקע ריחות. אפט טראגען די ווינטען אוועק אונגעהייערע מאסען פון בליהונגס־שטויב אדער דער רעגען וואשט דורך די לופט און צומישט זיך אליין מיט דעם פרוכטבארען ליעבעס־רעגען פון דיא

בקומען.

און די לעבעדיגע ברואים׳לאך גיבען זיך אויך איבער זייער ליעבע אין יעדען ווינקעלע פון דער ערד אהן האס און אהן אייפערזוכט; אין׳ם שאטען פון די בליהענדע פיכטען־בוימער אדער אונטער דעם שטענגעלע פון דער בלום; אויף יעדען שטיקעלע פלאץ פון דער לאנקע, אין יעדען שפאלט פון׳ם פעלז, אויף דעם טעפיך פון גרינעם פעלד, אין דער טיעפ־סטער טיעפקייט פון ים, אין׳ם טראפען וואס טריפט אראב פון אייז־בארג, אין די פערבארגענסטע גרונטען פון דער ערד און אין די העכסטע קרייזען פון דער לופט.

אזוי ערווארעמט און בעשיינט יעדער שטראהל פון דער זונן אויף יעדען פונקט פון דער ערד און צו יעדער שטונדע פון צייט מיליאנען פון ליעבעס־אויסגיסונגען, און יעדער בלייכער שטראהל פון דער לבנה בעגלייט פאארלעך אהן א שיעור, איינע לעבען די אנדערע. און אויך יעדער רגע פאלט אראב א בלאט פון׳ם עץ החיים און ווערט שטויב, שפראצט אבער אויך ארויס אין יעדער רגע א נייע לעבענס־זריעה, און יעדעס זריעה׳לע ערווארט די פרייד פון דער ליעבע.

דער קליינער יוסף הצדיק

אין דעם מענשען פון א נידריגער מדרגה ענטוויקעלט זיך דיא קראפט פון׳ם געפיהל, וואס הייסט ליעבע, ערשט ווען עס בילדען זיך אויס דיא אברים, וועלכע אונטערשיידען דייטליך זיין געשלעכט און ער ווערט מאן אדער פרוי, ביי רייכע און העכערע נאטורען, ביי דעם מענ־שען פון א העכערער מדרגה, בעוויזט זיך, פארקערט, א געוויסע שעהמעדיגקייט, וואס ציהט גראד צו דאס אינגעלע צום מיידעלע שוין יאהרען לאנג פריהער איידער דאס שטעמפעל פון געשלעכט איז איינ־געזיעגעלט געווארען אין זיין ארגאניזם. איידער די עטהער־בלויקייט פון

הימעל ערשיינט קלאָהר, ווייזט זיך שוין א ראזיגע פארבונג, וועלכע איז אנפאנגס קוים צו בעמערקען אויפן האריזאנט, אבער טרעט ארויס באַלד אין לעבהאפטע קאלירען.

דאס שעהנסטע אויפן הימעל איז די זונן, און דארום האב איך מיט דעם ווארעמסטען אינטערעס, מיט א מין הייליגער אויפמערקזאמקייט שטודירט דעם ערשטען אויפגאנג פון יעדער זונן, וועלכע איז דער ענין פון מיין בוך.

עס איז די גראָבסטע געמיינהייט און פערדאָרבענהייט ווען מען הערט טאג־טעגליך די לעסטערענדע מיינונג, אז קיין קינד איז ניט אין גאנצען אונשולדיג אין פראגען פון ליעבע. אין אמת׳ן איז די אונשולד פון׳ם קינד א סך וואהרער, א סך טיעפער און אויפריכטיגער איידער מען גלויבט גאָר, און דער גלאַנץ און די דימענטענע ריינקייט פון דיזער אונשולד ווערט אויפגעהאלטען אפילו דארט, וואו דיא שמוץ פון געזעלשאפטליכער פערדארבענהייט בעשפריצט זי מיט אונריינע טראפענס די רויטינקע ליפעלעך פון׳ם קינד קאָנען אמאל, ווי עס דוכט זיך, אויף א צולאזענעם אויפן איבערזאָגען א פאַסקודנעם וואָרט, וואס עס האט צופעליג געהערט פון׳ם דינסטמיידעל; אבער דאס ברייגנט ניט אריין קיין אונריינקייט אין דער קריסטאל־ריינער נאטור פון׳ם קינד, און עס איז גענוג א ריינע אויסבאדונג אומדיזער פלעק זאל אין גאנצען פערשווינדען פון׳ם קינדס ריינע נאטור. דער ערוואַקסענער המון איז געוועהנליך גענוג פערדארבען, ניט צו גלויבען אין דער אונשולד פון דיא קינדער — ווי אדורכגעווייקטער בעל עבירה גלויבט ניט אין מעשים טובים.

בעת קינדערלעך שפילען זיך מיט לארעם, געשריי און געפילדער, פון וואס דאס קינד האט געוועהנליך גרויס הנאה, אונטערשיידעט שוין דאס אינגעלע א מיידעלע צווישען הונדערט אנדערע קינדער און באַלד דערפיהלט דאס קינד א נייגונג, וועלכע האט קיין נאמען ניט און בלייבט אונבעוואוסט, אבער האט שוין די בעדייטונג ווי א מיניאטור פון א שעהנעם בילד. איך עראינער מיך אויף א מלאד׳ל א מיידעלע,

א גאלדיג־בלאנדע, ראָזיג ווי דער קאָליר פון פריה־מארגען־רויטקייט, וויא איך האב זי געזעהען פלוצלונג ארומגעהמענדיג מיט איהר הענטעלע דאס העלזעלפון א קליין אינגעלע, וועלכער איז געשטאנען לעבען איהר שטאלץ מיט זיין זון־פערברוינטען פנים׳על, וויא א מאטראָז. דאס קליין נפש׳ל האט איהם בריה׳שדיג בעדעקט מיט קוסען; ער אבער האט זיך פארשעהמט פון אזא ליעבהאבעריי און איז שטארק ברוגז געווארען, נור דאס קליין מיידעלע זאגט איהם, אז עס האט איהם אזוי זעהר ליעב אז עס וויל איהם האבען פאר א מאנעלע.

א פארקעהרטע וועלט—א מיקראסקאפישע סצענע פון א קליינינ־קען יוסף הצדיק, וועלכער האט נאך גאָר ניט געוואוסט וואס א מיידעל איז אזוינס, און א קליין דאמעלע, וועלכער האט אין קינדערשער אונשולד שוין אויסגעזעהען גאר ווי א פוטיפרע און איז אין אמתן דאך געווען א קליינער, ריינער מלאך׳ל. מאנכעס מאהל פאסירט אויך אז אין אזעלכע פלוצלונגע ערשיינונגען פון א נייגונג צווישען צוויי קינדער פון פער־שיעדענעם געשלעכט ליגט בעהאלטען אמת׳ע, עכטע ליידענשאפט, וועלכע דריקט זיך שוין אויס אין אייפערזוכט און טהרערען, אין זיפצען און אין פרייד־געלעכטער, און וועלכע האט א צוקונפט.

יענע שעהנע מיידלאך, אין וועלכע די גוטע אדער בייזע נאטור האט אריינגעגעבען א כח אויף יעדער שרים און טרים צו ערוועקען פערלאנגען און ליידען פון ליעבע, ווייסען גאר אפט ניט, אז צווישען דער גרויסער מחנה פון זייערע פערליעבטע געפינען זיך אויך אינגעלאך, וועלכע זיינען נאך גאר כמעט עפהלעך און וועלכע זיינען גליקליך, ווען זיי קאָנען זיך אריינגנבענען שטילינקערהייט אין דעם צימער וואו דיא שעהנהייט איז געשלאָפען, קוסען דעם טעפיך אויף וועלכען איהר פוס האט געטראטען, ווארום זי איז פאר זיי דאס שעהנסטע און בעסטע בעשעפענים אויף דער ערד, דאס טהייערסטע נאך זייער מוטער. און ווי זעלטען ווייס א יונג מיידעל, וואס שפיעלט זיך מיט איהרע פינ־גער אין די לאקינע האָאר פון א קליין־אינגעלע, וועמעס קעפעלע עס

ליגט אויף איהרע קניע, איז זיין קליין הערצעל קלאפט שטארק אונטער איהרע צערטליכקייטען ; זי ווייס ניט, אז ווען דאס אינגעלע הויבט אויף זיין לאקיגען קעפעל, איז זיין פנים׳על רויט ניט בלויז פון דער היץ, נור פון אינערליכען פייער, וועמעס נאטור ער אליין אהנט נאר ניט— פון׳ם פייער פון ליעבע.

ווען מען זאל אזא קליין אינגעלע פרעגען, פאר וואס האט ער ליעב דאס קליינע מיידעלע, וועט ער אוועקלויפען א פארשעהמטער, — ווען מען זאל דאס מיידעלע א פרעג טאהן וועט עס רויט ווערען אין גאנצען פנים׳על און וועט געבען א נאאיווען חנ׳עווידיגען ענטפער, זיי ליעבען זיך· אבער פאר וואס, דאס ווייסען זיי ניט. פונקט אזוי ווי מען זאל פרעגען א פריה־צועפענטען רויזען־קנאספעל, פאר וואס וויל עס שוין בליהען אין מערץ אנשטאט צוווארטען אויף דעם ווארעמען, לוסט־פולען הויך פון מאי ?— עס ווייס ניט פאר וואס.

אין הייסע נאטורען ערשיינט דיא ערשטע מארגען־רויטקייט פון דער ליעבע פריהער, ווייל די פרוכטבארע נאטור איז אונגעדולדיג צו ווארטען מיט איהרע בליהונגען, און ווייל דאס לעבען איז נור א קורצער אויגענבליק, אז מען זאל אין איהם קאנען שטילען יענעם אונענדליכען דורשט פון ליעבע, וועלכער פארצעהרט אזא מענשען. אזעלכע נאטורען ליבען פריה , ווייל די ליעבע איז אין זיי זעהר שטארק—פונקט אזוי ווי א גאונישער קאפ האט צו צעהן יאהר שוין אזעלכע געדאנקען, וועלכע דער דורכשניטליכער מענש האט ניט אפילו צו דרייסיג יאהר.

פאר וואס אבער ציהט עס דעם אינגעלע דוקא צו יענעם מיידעלע מעהר ווי צו אלע אנדערע ? פאר וואס לאזט דאס קאפריזנע מיידעלע נור פון יענעם ברוינעם אינגעלע זיך קושען און ניט פון קיין אנדערען ? דאס איז דערפאר, ווייל פאר איהר איז דיזער אינגעלע אנדערש פון אלע אנדערע. דאס איז דיא נאטירליכע וואהל, וועלכע איז אונערקלעהרליך און פון וועלכער עס קומט ארויס די ליעבע. אמאל איז דאס די צונייגונג פון צוויי פערשיעדענע נאטורען איינע צו דער צווייטער—צו אויסגלייכונג

פון גענענגעזצטע כאראקטערען ; אמאל איז דאס די אויספיעלונג פון פעהלענדע טהיילען — דאס וואס פעהלט אין איין נאטור ווערט צוגע־זעצט פון דער צווייטער נאטור, צו וועלבע די ערשטע ווערט צוגעצויגען טאקע מחמת דעם, ווייל אין איהר פעהלט עס ; און אמאל איז עס דוקא די הארמאניע פון די ביידע. דאס איז די בעשטימונג פון דער מוטער־נאטור גופא, וועלכע וועהלט אויס איינעם פארן צווייטען. אזוי איז די נאטור משדך שידוכים.

נים ריידענדיג וועגען דער פריהער קינדערשער ליעבע פון רייכע בענאבטע נאטורען, קומט ארויס דאס געפיהל פון דער ליעבע גוואלטיג ווי נור עס ווייזט זיך אין דעם אינגעל א נייע בעדערפענים דורך דער צויבערליכער בעריהרונג פון יענער וואונדערליכער קראפט, וועלכע מאכט איהם געשלעכטליך רייף, צייטיג. ערשט דאן ווייזט זיך ארויס אונטער דער גלאטער אבערפלעכע פון׳ם אינגעלס לעבען א טיעפער אבגרונד , א ליידינקייט, וועלבע קאן בלויז אויסגעפיעלט ווערן דורך א ווייבליכע פערזאן. און פון אונטער דער שטילער נאטור פון׳ם מיידעל הויבט אן ארויסריידען די פאדערונג פון ליעבע פון איהר גאנצען קערפער, פון יעדער גליעד:

די אונשולד און די אונוויסענהייט כאפען אן דעם אינגעל און מיידעל און זיי פיהלען ווי ארויסצוגעבען זייערע כחות , אויסצודריקען דאס קאכינגע לעבען, וואס הויבט אן ברויזען אין זיי : לויפען אין וואלד, קלעטערען אויף בערג, פליהען, שפרינגען, בעמויבען זיך, מיעד ווערען. אין דיזער צייט שפרינגט מען, טאנצט מען, מען לאכט, מען וויינט ; מען ווערט אומעטיג אדער פרעהלאך נאר אהן אן ערענסטע אורזאכע, אליין נים וויסענדיג פאר וואס. עפעס אקוראט ווי דאס אויסגעוואקסען אינגעל אדער מיידעל וואלט אבזיכטליך וועלען אבנארען זיך אליין און אנדערע, אז זיי זיינען נאך דיזעלבע קינדער, וואס זיי זיינען געווען ערשט נעכטען. זיי זיינען שוין אבער נים דיזעלבע, הגם זיי וויסען נאך אליין נים וואס מיט זיי טהוט זיך.

עס קומט די נאַכט און די גליעדער, וואס זיינען מיעד געוואָרען פון'ם טאָגס שפּיעלרייען, ווילען רוהען אין טיעפען שלאָף און דעם אינגעלס געמיטה וויל פערזינקען אין א ים פון פערגעסענהייט. אבער אפילו אין שלאָף קומען מיט איהם פּאר אונגעוועהנליכע ערשיינונגען און ער דערפיהלט נייע יסורים, שמערצען פון ליידענשאפט, וועלכע בעאונרוהיגען זיין שלאָף און רעגען איהם אויף: ער דערפיהלט נייע פריידען, נייע שמערצען, וואס ער האט פריהער ניט געפיהלט!

און דאס אונשולדיגע מיידעל זיצט אויף איהר בעטעל א בענאַסע-נע מיט שוויס און מיט טהרערען, מיט די הענד אין די צולאזטע האָאר און פרעגט זיך א צושראקענע: וואס פאר א זינד האב איך בעגאנגען, וואס מיט מיר האט עפּעס אזוינס געטראָפען." און נאך א שלאָפלאזער נאכט לויפט זי צו דער מוטער און בעקלאָגט זיך, אז זיא איז קראנק, זעהר קראנק — אבער איהר טהוט קיין זאך ניט וועה. די ליעבענדע מוטער טרייסט זי מיט א שמייכעל. אבער דאָס מיידעל פיהלט עפּעס קאפּריזנע, אונגעדולדיג און פערגיסט אהן א שיעור טהרערען אהן א שום אורזאכע, אהן וועלכע עס איז שמערץ.

איהר הימעל איז אזוי ריין און קלאָהר און דאך אזוי פיעל שטורעם — טויזענדע ראמאנטישע חלומות, פאנטאזיען, וועלכע ענט-שטעהען און פארשווינדען אין איין ווייל. עס וועקסלען זיך אזוי שנעל איהרע געפיהלען — דאס א צופלוס פון אונענדליכע צערטליכקייט, ווי ארומצוכאפּען יעדער זאך און דריקען צו דער ברוסט און קושען מיט בעגייסטערונג, און פּלוצלונג אן אומעט, א בייענקשאפט, א פערצווייפלונג. וואס פאר א מהומה אין דער פאנטאזיע!

פון אינגעל־יאהרען צו בחור־יאהרען.

איינע פון די שמערצליכסטע און פריידען־פולסטע עפּאכען איז די איבערגאנגס־שטופע פון אינגעלשאפט צו בחור שאפט. איך רוף זי

די היסטערישע פעריאדע פון׳ם לעבען.״ די פרוי איז צניעות׳דיגער און צוריקגעהאלטענער, שעהמעדינגער אלס דער מאן און הגם אין איהר נאטור איז דא א גרעסערע בעדערפנים פון ליעבע, אבער צו פערדאנקען איהר גרויסער אונשולד פארשטעהט זי זיין נאטור ניט און האט פאר איהם מורא.

דעם מאן האט די נאטור געגעבען פשוט׳ע סמנים, וועלכע זיינען פאר דער ווייבספארשוין אין גאנצען אונבעקאנט. זעהר אפט פאסירט עס דערפאר, אז איבער זיין צולאזענקייט פאר דער צייט דערפיהלט ער די תאוה איידער די ליעבע. אויב אבער ער איז אליין צניעות׳דיג, ריין, שעהמעדיג און דאך ליידענשאפטליך, לעבט ער אויך דורך דעמזעלבען ווילדען טומעל אינערליך, וועלכען עס לעבט איבער דאס מיידעל; ער איז אויך קאפריזנע אהן א פאר וואס, פיהלט ווילע־ווייז א צופלוס פון שמחה אהן אורזאכע, און ווערט פלוצלונג אנגעכאפט פון א וועהמוטה, פון אן אומעט און בייגקשאפט אהן א שום גרונד—א ווייבערשע נאטור!

אזוי קומט די ערשטע ליעבע, אין וועלכער דער געליעבטער ווערט אנגעזעהן אלס א גאט און די געליעבטע אלס א געטין. פאר דער ערשטער ליעבע איז אלעס געננוג. דער פערליעבטער זעהט אין דער געליעבטער און די פערליעבטע אין דעם געליעבטען דורכאויס מעלות און קיינע חסרונות, ווארום דיא ערשטע ליעבע האט הונגער פאר א מיליאן און ברויט בלויז פאר א גראשען.

איז דער געליעבטער א בלייבער, דאן זעהט זי אין איהם א נע־פיהלפול שמאכטענדען; איז ער קראנק, קומט ער איהר פאר נאך א סך פאעטישער דורך דעם; איז ער א געזונדער קערל, קומט ער איהר פאר אלס א גבור, א גאט פון קראפט; איז ער פרעך, אונפארשעהמט, זעהט זי אין איהם בלויז אז ער איז מוראדיג ליידענשאפטליך; איז ער ענגא־איסטיש—א, דאן איז אודאי גוט, דוכט זיך איהר, וויל נור אין איהר וועט ער געפינען זיין גליק, דען ווער קאן איהם נאך ליעבען אזוי שטארק וויא זיא!

וויפיעל פאעזיע עס געפינט זיך אין'ם הארצען פון'ם הייסבלוטיגען בחור'ל, ווען ער נעהמט ארום א דארפיש געזונדע שעהנהייט מיט רויטע באקען! און וויפיעל בײנקשאפטליכע פאעזיע זינגט ארויס פון'ם הארצען פון'ם פערליעבטען בחור'ל, וועלכער טרוימט וועגען זיין געליעבטער פאבריק־מיידעל מיט די בלייכע באקען! די ערשטע ליעבע איז אזוי פערפיהרעריש, אז ווען איז דער אונערפאהרענער, ווען דער געגענשטאנד פון איהר ליעבע איז א דורכגעטריבענער אלטער כל־בו־ניק, וועלכער האט שוין די געניטקייט ווי ארײנצושעפּצען איהר: איך ליעב דיך! און וועה איז דעם אונשולדיגען יונגען מענשעל, ווען א נעניטע פרויענצימער ווייס ווי ארײנצוכאפּען איהם אין איהר נעץ! ווארום בלינד און פאנטאסטיש איז די ערשטע ליעבע — זי מאהלט דעם פערליעבטען אלעס אין די הערליכסטע קאלירען.

ביי דעם ערשטען אויפפלאקערן פון דעם ליעבעס־פייער בעגעהט מען שוין א ליעבעס־זינד. ווארום ווי פייעריג אונזער ליעבע זאל ניט זיין, ווי מיר זאלען ניט פארהערליכען אונזער אידעאל, זאגען מיר דאך אבער א ליגען, ווען מיר שווערען: „איך ליעב דיך מעהר פון אלעס אויף דער וועלט און וועל דיך אזוי ליעבען אויביג, ווארום דו ביסט מיין ערשטע ליעבע און מעהר וויא איין איינציג מאהל ליעבט מען ניט!" און באלד ווערט דיזער ליגען בעזיגעלט מיט א קוס.

זייט עהרליך ווען איהר גיט דעם ערשטען קוס, אויב איהר ווילט אז דיא ליעבע זאל זיין דיא העכסטע פרייד פון לעבען און ניט בלויז א האנדעל פון ליידענשאפטליכע געפיהלען דורך ליגען! אייער ליעבע מעג זיך זיין אייער ערשטע, אבער דערפון איז נאך ווייט ניט קיין ראיה, אז עס איז דיא איינציגע, די סאמע אמת'ע, די גרעסטע. שווערט ניט פאלש איידער איהר ווייסט ניט דעם אמת פון דער ליעבע. ווארום עס קאן זיין אז ניט לאנג נאך אייער שבועה און נאך אייער ערשטען קוס, זאל קומען חרטה און גלייכגילטיגקייט.

דערפאר קומט עס אמאהל, און אפשר גאנץ אפט אז נאך ניט

קענענדיג די אמת'ע ליעבע הויבט מען איהר שוין אן צו טאדלען און אבצולייקענען, טענה'נדיג, אז זי איז מעהר ניט ווי א פאנטאזיע, א חלום אן איינריידעניש , און דאס קומט דערפון וואס מען האט ביי דער ערשטער הינרייסונג אזוי היים געשוואָרען אין ליעבע. דאס ווען מען כאפט זיך אז מען האט זיך אבגעבריהט, הויבט מען אן צו שענדען דעם טעמפּעל, וועלכען מען האט נאך גאר ניט בעטראטען.

ווען א בחור און א מיידעל געשטעהן זיך, אז זיי ליעבען איינער דעם אנדערען — עס קאָן מעגליך זיין אז דאס זאל זיין זייער ערשטע ליעבע. אבער גלייך ווי זיי דערפיהלען ליעבשאפט איינער צום אנדערען טאָרען זיי נאָך ניט שווערען, אז דאס איז זייער איינציגע און דיא ערשטע ליעבע, אויב א שבועה איז ביי זיי הייליג. זעלטען איז דיא ערשטע ליעבע די אמת'ע ליעבע, פונקט אזוי וויא דאס ערשטע ווערק פון א שריפטשטעלער איז זעלטען דער אמת'ער אויסדרוק פון זיין גייסט.

דיזע „איינציגער און ערשטע ליעבע" איז דאס רוב א פוסטער קלאנג ווי פיעל אנדערע פוסטע פראזען. און דיזע פוסטע פראזע האט געבראכט מעהר קרבנות אין אונזער מאדערנער געזעלשאפט, איידער פיעל אנדערע פארברעכען און קראנקהייטען, פיזישע און גייסטיגע. אויב אייער ליעבע איז ווירקליך אייער ערשטע, דארפט איהר אודאי זיין בעשיידענער און עס איז גענוג ווען אייערע ליפען ריידען ארויס ניט מעהר ווי : „לאמיר ליעב האבען איינער דעם צווייטען !"

און אויב איהר בעלאנגט צו יענע קליינער צאהל גליקליכע שטערבליכע, וועלכע ליעבען בלויז איין איינציג מאהל, און ווער רעדט נאך , אויב איהר געהערט צו יענער גאנץ קליינינקער צאהל גליקליבע מענשען, וועלכע האבען אין דער ערשטער פרוי, וואס זיי האבען ליעב געקראָגען, געפונען יענעם אידעאל, פון וועלכע זיי האבען געטרוימט, דאן זייט איהר גליקליך אהן א שיעור. אויב עס איז ווירקליך פאראן איין גאט, וועלכער זיצט אויף זיין גילדערנעם כסא הכבוד אין הימעל און קוקט אראָב מיט אויביגער געדולד אויף דיא מענשען פון אונזער

פלאנעטע—וויא אפט מוז ער שמייכלען, זעהנדיג ווי עס ווערט מיספּרויכט דיא פערזיכערונג אין אויבּיגער ליעבע. בעסער וויניגער געשוואָרען און מעהר געליעבט!

און זאלע׳ מיינע שעהמעדיגע לעזערינס, וועלכע זיינען אידעאליסטיש געזיננט, ניט קוקען מיט פעראכטונג אויף דיזער עצה, וועלכע קאָן פאר זיי אפשר קלינגען ציניש. די וויטערע בלעטער פון דיזען בוך וועלען זיי איבערצייגען, אז דער צוועק זיינער איז דוקא, אז די ליעבע זאל ערהויבט ווערן צו די העכסטע מדרגות פון אידעאל. ליידער אָבער איז דאָס לעבען אין אונזער געזעלשאפט אזוי פארשלייערט מיט זיסע, פארשטעל-טע פראזען און פאלשען גלאנץ, אז עס איז שווער צו דערקענען דיא ווירק-ליכע נאטור פון זאכען, און א פּשוטא שוין אין פראזען פון ליעבע, דא פאלשעווען מיר אלע. מען דארף האָבען דעם פרייסטען מוטה, ווען מען וויל זיין אויפריכטיג און בלויז דורך אויפריכטיגקייט קאָנען מיר זיך אויסהיילען פון די פאלשקייטען פון ליעבע, וואס דאס איז ניט קיין נאציאָנאלע קראנקהייט, נור אן אלגעמיין מענשליכע.

דער קוואַל פון אמת׳ער ליעבע.

וועלכע זיינען אבער די אמת׳ע קוועלען פון דער ליעבע? וואָס הייסט אמת׳ע ליעבע און וועלכע וועגען פיהרען צו איהר הייליגען טעמ-פעל? אין דער ווירקליכקייט האט בעדאַרפט זיין נור איין קוואַל און בלויז איין וועג. די צרה איז אָבער וואס ארום דעם אמת׳ן וועג דרעהען זיך אזוי פיעל ווענעלאך און שטעגלעך, אז זיי פארשטעלען דעם נאטיר-ליכען וועג און מען זוכט דארום דאָס רוב אויף די קרומע און פאלשע וועגען צו קומען צום ציעל. דער אונגליק בעשטעהט אבער דעריין, וואָס דיזע אלע פאלשע און קרומע וועגען פון דער ליעבע פיהרען צו א לעבען פון ענטוישונגען און ערביטערונגען.

די פיעלע קליינע נאטירליכע קוועלען פון דער אמת'ר גרויסער ליעבע פליסען סוף כל סוף צונויף אין איין איינציגען. פון טראָפּענס ווערען קליינע רינעס. פון די קליינע רינעס ווערט צונויפגעפליסט א גרויסער שטראָם און דער מעכטיגער שטראָם גיסט זיך ענדליך אויס אין א ווארעמען, ברויזענדען ים פון סימפאטהיע.

די סימפאטהיע, די צונייגונג איז דער איינציגער און אמת'ר קוואל פון דער ליעבע. סימפאטהיע, דאס איז דאס שעהנסטע וואָרט פון אלע שעהנע ווערטער פון דער מענשליכער שפראך! „צוזאמען ליידען" — דאס איז דוכט זיך א טרויעריגער אויסדרוק אין'ם צוזאמענלעבען פון צוויי מענשען! אבער ווי ערהאבען דאס איז: צוזאמען פיהלען, צוזאמען אין פרייד און צוזאמען אין לייד. צוויי הערצער, וואָס פיהלען איינס; אויפן קוק צוויי וועלטען, וועלכע קומען זיך אבער צונויף אין איין מיטעלפונקט; צוויי נערוועז-סיסטעמען, וואס יעדערע האט זיך פערשיעדענע קוועלען פאר עמפפינדונגען, אבער דאס זיינען עמפפינ־דונגען, וועלכע צוויי הערצער פיהלען אין דערזעלבער צייט. צו זעהען איינע דעם צווייטען, בעטראכטען איינע דיא אנדערע און באנעהרען איינע די אנדערע — א פונק, וועלכער קומט ארויס פון דער בעריהרונג פון דיזעביידע באנעהרען — דאס איז דער ערשטער פאקט פון דער ליעבע.

צוויי איינזאמע שיפען שניידען דורך דעם גרויסען מדבר פון לעבענס ים, נים וויסענדיג איינער פון אנדערען; דער ווינד פיהרט זיי צוזאמען; א סימפאטישער הויך בלאָזט־אויף ביידענס זעגלען און ביידע האבען שוין דיזעלבע בעוועגונגען; זיי פיהלען זיך פערבונדען פון דערזעלבער בעדערפנים, וואס ביי זיי ביידען איז גלייך פאראן — א פערבינדונגס־שטריק ווערט איבערגעוואָרפען פון איין שיף צום אנדערען. און פון דעם אויגענבליק אן, וואס זיי ווערען צוגעקייטעט איינע'צום אנדערען, שניידען זיי דורך ביידע גלייך דעמזעלבען וועג אין לעבענס'ים, קעמפפען געגען דערזעלבער געפאהר, און קומען צו צוזאמען צום זעלביגען ברעג.

די פייערינגסטע נייגונג קומט ארויס פריהער דערפון, וואס זיינער בעוואוגדערט אין אנדערען די שעהנע פארם, אדער פון פיהלען דאס שעהנע; דערפון קומט דער באגעהר און מען זוכט שוין די בעפריעדי־גונג פון דער באגעהרטער זאך, דאס הייסט שוין מען ליעבט. ווארום וואס אנדערעס איז די ליעבע, אויב ניט דאס אויסוועהלען פון די שעהנ־סטע פארמען כדי דיעזע שעהנע פארמען אין נייע דורות אויסצו־ברייננען? ליעבע איז די נאטירליכע אויסוועהלונג פון דאס בעסטע, וואס זאל טריאומפירען איבער דאס מיטעלמעסיגע; די אויסוועהלונג פון דאס יונגסטע און דאס שטארקסטע, וואס זאל איבער לעבען דאס אלטע און דאס שוואכע.

דאס ווייב, די אויפהאלטערען פון דער לעבענס־זריעה, מוז שענ־ער זיין פון׳ם מאן, ווייל דער מאן ליעבט אין איהר פריהער פון אלעם די שעהנע פארם. אמת, אז אפילו מיטעלמעסיגע פארמען קאנען ער־וועקען א פייעריגען באגעהר, ווען זיי זיינען פאראיידעלט פון א גרויסען גייסט און פון א ליידענשאפטליך הארץ, אבער אזא סימפאטהיע איז שוין ניט קיין גאנץ נאטירליכע.

אויף דער פרויענצימער מאכט אויך אן איינדרוק דיא שעהנע פארמען פון דעם מאן און זי קאן א מאן ליעבען נור דערפאר, ווייל ער איז שעהן; אבער ביי איהר פארנעהמט די סימפאטהיע א ברייטערען פלאץ; די פרוי קאן נתפעל ווערן און בעאיינפלוסט ווערען פון די אייגענ־שאפטען פון דעם מאנס כאראקטער און פון זיינע גייסטיגע פעהיגקיי־טען. מיט דעם מאן איז אפט ניט אזוי דער פאל. ער וועט גיכער נתפעל ווערן פון דער פרויס שעהנקייט אלס פון איהרע כאראקטער־אייגענ־שאפטען אדער פון איהר גייסט.

אפילו גאנץ העסליכע מענער געניסען דעם הימעלשעלן גליק געליעבט צו זיין, אבער דאס איז דער פאל, ווען דיא פרוי ווערט גערייצט פון זיין כאראקטער, פון זיין גייסט, וואס דאס פארנעהמט אין איהרע אויגען דעם פלאץ פון שעהנקייט. דאס גופא קומט איהר פאר אז

אזוי שעהן, אז זיא ווערט גערייצט. דיא פרוי האט אין זיך איינגעגטליך אזוי פיעל רייצענדע שעגהייט, אז זי קאן באשטעהן גיט - צו זוכען עס אין איהר געליעבטען. אבער בעצויבערט מוז זיא ווערען פון עפּעס, זיא ווערט דאן בעצויבערט און בעזיעגט פון דעם גלאנץ פון זיין גייסט, פון דער נאבעלער שעהנקייט פון זיין כאראקטער אדער פון דער שעהנקייט פון זיין גבורה.

אבער דיא אלע מעלות פון גייסט און כאראקטער קאנען בלויז דאן האבען אן איינפלוס אין דער ליעבע. ווען זיי פערבינדען זיך מיט דעם בעגריעף פון שעהנקייט — זאל זיין אז ער איז שעהן דורך זיינע מידות, דורך זיין שכל, דורך זיין בענעהמונג און האלטונג. אבער דאס איז אלץ עפּעס וואס איז שעהן, ווארום די עסטעטיק בעהערשט אלע ערשיינונגען אין דער ליעבע.

עס זיינען אפשר פאראן אזעלכע פילאסאפען, וועלכע בעריהמען זיך, אז זיי האבען געליעבט א העסליכע, אינטעלעגענטע און געפיהל פאלע פרוי. אבער ווען אזא פילאסאף זאל גוט ארייגקוקען ביי זיך אין הארצען און פרופען געפינען דעם קוואל פון וואנען עס שטאמט ארויס זיין ליעבע, וועט ער סוף כל סוף אויסגעפינען, אז ער האט אין איהר געליעבט ווייבליכע מעלות: איהר צערטליכקייט, די ווייכע מיטפיהלונג פון איהר הארצען אדער ער האט ניט געקאנט געגענשטעהן איהר ליעבשאפטס-קלוגקייט, איז געוועזען גערייצט פון דעם, וואס זיא האט פערשטאנען ווי צו ערוועקען אין איהם ליידענשאפט. מיט איין ווארט ווי ער פעראכט ניט די פארם, פון דעסטוועגען איז ער דאך פערכאפט געווארען פון דעם רייץ פון איהר ווייבליכען געשטאלט.

דאס ווייב, פארקעהרט, וואס פערליעבט זיך אין א העסליכען מאן, ווערט געבלענדעט פון אזעלכע מעלות אין איהם וואס זיינען דוקא מענליך, פון זיין העלדישען מוטה, פון זיין גייסט רייכקייט, מיט איין ווארט פון עפּעס א שטארקער מעלה. דער עיקר איז אבער, אז דיא שעהנקייט איז טאקע דער שטארקסטער פאקטאר אין יעדער נייגונג

פון ליעבע, וואָרום דיא ליעבע איז דאָך די ליידענשאפט פון דער יוגענד און יונגקייט גופא איז דאָך איינע פון דיא ליעבלינגס־פארמען פון שעהנקייט.

אז צוויי שטראהלען פון דעם אויג פון א מאן און א ווייב זאלען שוין ביים ערשטען מאהל פון זייער בעגעגענען זיך אויפפלאמען וויא איין איינציגער בליץ, איז זעהר א זעלטענער פאל. אין איין און דעמזעלבען אויגענבליק זיך בעגעגענען, זיך זעהן, זיך בעוואונדערען, פערלאנגען און בעגעהרען איינער דיא אנדערע און אומארעמען זיך—מיט איין איינציג־ען בליק, וועלבער נים א בלאנק ווי א בליץ פון הימעל, זאָלען זיי זיך שוין זאגען: „איך ליעב דיך און דו ביסט מיין" — דאס איז יענע זעלטענע און צו שעהנע פרייד, פון וועלבער זעהר, זעהר ווייניג מענשען האבען וועלען געניסען.

מעהרסטענטהייל פאסירט, אזביידע ליעבענדע געפינען זיך נים אויף דערזעלבער מדרגה אין זייערע פערהעלטניסע איינער צום אנדערען. דאס רוב ליעבט איינער פון זיי שטארקער, דער אנדערער שוואכער, אדער בעסער געזאָגט, אין איינעם האט זיך ענטוויקעלט דיא נייגונג צום אנדערען שנעלער איידער די נייגונג פון דעם אנדערען צו איהם: אין איינעם האט די ליעבע זיך שוין אזוי צופלאמט, אז זי האט דערגרייכט שוין די העכסטע שטופע פון ליידענשאפט און באגעהר, און אין דעם אנדערען הויבט זי זיך ערשט אָן צו ריהרען; איינער פליהט שוין אין די וואלקענס אויף די פליגלען פון ענטציקונג, בעת דער אנדערער האט זיך ערשט קוים א הויב געטאהן פון דער ערד.

און אפילו דארט, וואו ביידענס ליעבע גלייך האט שוין דערגרייכט דעם העכסטען גראד פון פריידענס־בערוישונג און ווען ביידענס הער־צער שלאָגען גלייך שטארק, אז זיי זיינען שוין ביידע איבער־גליקליך, אפילו דארט אונטערשיידט זיך אויך דיא ליעבע פון דער פרוי פון דער ליעבע פון דער מאן. דער מאנסביל וועט מיט איין בליק אלעס ארויס־זאגען; ער איז זיך גלייך מודה מיט א געוויסען שטאלץ, אז דיא ליעבע

האט זיך בעמעכטיגט איבער איהם און האט איהם בעזיעגט ; דיא פרויענצימער וועט דאס אבער אזוי גיך נים צוגעבען ; ווי זי זאל נים זיין בעצוויבערט און וויא אין איהר זאל ניט גליהען דיא סימפאטהיע, וועט זי אראבלאזען די ברעמען, ווי זי וואלט וועלען פארשטעלען איהר בליק פון דער צו העלער ליכטיגקייט פון דער ליעבעס־זונן. וויא אין איהר זאל נים ברענען די ליעבע, פון דעסטוועגען וועט זיא זוכען דעם מאנסביל צו בערוהיגען, אבצוקיהלען איהם.

עס קומט עפעס אזוי אוים, ווי זיינע בליקען וואלטען איהר זאגען : „אך, איך געה אוים פאר דיר !" און וויא איהר בליק וואלט איהם ענט־פערען : „אפשר וועל איך דיך ליעבען." און אזוי געהט עס צו מיטביידע גליקליבע פערליעבטע, ביז וואנעןביידענס נייגונגען גלייכען זיך אוים און דער לאנגער קאמפף ענדיגט זיך מיט א גלייכען גליקליכען זיפץ פון זיי ביידען. און וואס לייגגער עס דויערט דער ליעבעס־באגעהר, אלץ שטארקער ווערט ער. דא ווירקט דערזעלביגער געזעץ פון פיזיק, וועלכער בעהערשט אלע קרעפטען אין דער נאטור — וואס לייגגער עס דויערט די ענערגיע אלץ שטארקער זאמעלט זי זיך אן.

ווען א ליעבע ברעכט אוים פלוצלונג איז זי זעלטען זעהר דויער־האפט, און ווען עס פאסירט נאך אז די פלוצלונגע ליידענשאפט קריגט אויך באלד איהר בעפריעדיגונג, דאן דויערט זי געווים נים זעהר לאנג. עס איז א גרויסער אמת אין דעם וואס מען זאגט, אז די ליעבע איז נים א שלאכט, נור א לאנגער קריעג. און ווען אפילו נאך דער ערשטער מלחמה זאלען פאלגען נאך פיעל מלחמות, קאן דאך דיא ערשטע אין אונז איבערלאזען א לאנגען איינדרוק. דיא פאלקאמסטע ליעבע איז א זונן, וואס ווייס נים פון קיין אונטערגאנג. געוועהנליכערהייט אבער איז דיא ליעבע אזא זונן, וועלכע וואס לייגגער דויערט איהר אויפגאנג אלץ לייגג־ער וועט דויערען ביז זיא געהט אונטער.

און אזוי זיינען מיר צוגעקומען גאנץ נאטירליך צו דעם גרענעץ, וועלכער טהיילט אב דעם איינציגען ריכטינגען וועג צום ליעבעס־טעמפעל

פון אלע אנדערע זייטיגע וועגלאך און שטעגלאך. וואס פלאנטערען זיך ארום דיזען וועג. פריינדשאפט קאן זיין א קוואל פון ליעבע, און פון דאנען זיינען ניט ווייט אויך ערגערע קוועלען, פון וואנען עס קאן ארויס־פליסען ליעבע: דאנקבארקייט, מיטלייד, אייטעלקייט, תאוה, נקמה.

ווען מען האט מיט א פרוי לאנגע בעקאנטשאפט און מען רעכענט זי פאר א פריינדין בלויז, און אין איין שעהנעם טאג כאפט מען זיך, אז מען האט זי ליעב, קאן מען אזא ליעבע צוגלייכען צו טראפישע פרוכט וועלכע קאנען אין אונזער קלימאט וואקסען בלויז אין א אראנזשערעע; עס איז אן אלטע פראגע צו עס איז מעגליך אז צווישען א מאנספערזאן און א פרויענצימער זאל עקזיסטירען בלויז פריינדשאפט און עס זאל ניט זיין דעריין אריינגעמישט דער עלעמענט פון ליעבעשאפט דאס איז א פראגע, וועלכע עס איז שווער צו לייזען, דערפאר ווייל פיעלע רופען אן מיט דעם נאמען „פריינדשאפט" א געפיהל, וועלכע קומט פון אמת'ר און עכטער ליעבע, נור דער באנעהר ווערט דא פיעלייכט באהערשט פון דער שטרייננגער האנד פון פפליכט. דער געפיהל פון ליעבע קווינקעלט דא אהער און אהין און בעטרעט קיין מאהל ניט דעם טעמפעל פון דער ליעבע.

נור אן אמת'ע, א קלאהרע, א רוהיגע פריינדשאפט מיט אלע סמנים פון פריינדשאפט זאל קאנען עקזיסטירען צווישען א מאן און א פרוי, דאס איז נור מעגליך אונטער איין בעדינגונג, אז ער זאל געשלעכט־ליך אויפהערען צו זיין א מאנספערזאן און זי זאל אויפהערען צו זיין א פרויענצימער. אבער רויבען פון אן אינדיווידואום דאס געשלעכט איז דאך אן אבזורישע פיזישע און מאראלישע פערקריפלונג וואס נעהמט פון איהם אוועק א העלפט פון זיין וועזען. און דאן ווען צווישען צוויי אזעלכע סריסים הערשט פריינדשאפט איז דאך דאס ניט קיין פריינדשאפט צווישען א מאנס פערזאן און א פרויענצימער, נור צווישען צוויי מענשען וואס זיינען ניט מאנסביל און ניט פרויענצימער. אזוי לאנג ווי זיי זיינען מאנספערזאן און פרויענצימער און איינער פיהלט א נייגונג, א באנעהר

פארן אנדערען, הייסט עס שוין אז פון זייער פריינדשאפט איז גע־ווארען ליעבע.

אבער וויפיעל קאָן מען געפינען אזעלכע מאראלישע סריסים ? וויפיעל מענער און פרויען קאָן מען אנצעהלען, וועלכע זאלען איינע דיא אנדערע ליעבען און זאלען ניט באגעהרען איינע דיא אנדערע ? פרופט זיי איבערצעהלען, דאן וועט מען אפשר קאָנען אָנווייזען אז עס זיינען פאראן אויף דער וועלט אזוי פיעל און אזוי פיעל פעלע פון „פריינדשאפט אָהן ליעבע״ צווישען מענער און פרויען. פארלייפיג האט זיי נאך קיינער ערגעץ ניט געזעהען.

איך וויל אבער נאָך קלעהרער זיין, מען זאל ניט זאָגען, אז איך וויל זיך ארויסדרעהען פון דער פראגע. איך וויל פרעגען : איז דען דא אויף אונזער ערד איין מאן און איין פרוי, וועלכע זעהען זיך גערן, וועלכע ליעבען זיך און וועלכע זאלען איינער פון אנדערען גאר נישט וועלען גע־ניסען, אפילו ניט א קוס ? אויב עס איז דא אזא מאנסביל און אזא פרויענצימער, דאן גלויב איך אז אזעלכע צוויי מלאכים זיינען פריינד און אז עס איז מעגליך אזא פסיכאלאגישע ערשיינונג פון בלויז פריינדשאפט צווישען צוויי פערזאָנען פון בעזונדערע געשלעכטער.

ליעבע אויס דאַנקבאַרקייט

די ליעבע קאָן זיך ענטוויקלען פון יעדען מילדען געפיהל צווישען א מאנספערזאָן און א פרויענצימער, און לייכטער פון אלעם ענטוויקעלט זי זיך פון א פריינדשאפט, וואס עקזיסטירט צווישען איהם און איהר — עס קאן זיך פון דעם פריינדשאפטסגעפיהל ענטוויקלען אמאל א זעהער געזונדע ליעבע פאר זעהר א לאנגע צייט, אבער דיעזע ליעבע בעהאלט זיך תמיד אונטער א קאלטער הויט און אונטער א פאלשער פארב. אין אלגעמיין קאָן מען זאָגען, אז כמעט אלע אזעלכע ליעבעס, וואס טראגען דעם כאראקטער פון פריינדשאפט בלויז צווישען איהם און איהר, זיינען

קראנקהאפטע ליעבעס; מען דארף זיי פערשרייבען היילמיטלען: וואסער־קור און לעבער־טהראָן

צו אזעלכע מינים ליעבעס בעלאנגט די ליעבע, וואס קומט ארויס פון דאנקבארקייט. דער גרויסער פאעט דאנטע זינגט וועגען דער ליעבע אזוי, :

„די ליעבע האט נאך קיין מאהל ניט געצוואונגען צו געגענליעבע."

דאס הייסט אז ווען א פערזאן הויבט אן צו ליעבען עמיצען איז נאך ווייט קיין ראיה ניט, אז זיין ליעבע וועט ארויסרופען געגענליעבע ביי יענעם און דאס איז אמת. אין די מעהרסטע פעלע פערליעבען זיך צוויי איינער אין אנדערען ניט גלייך; דער אונטערשיעד איז אין צייט און אין דער מאס פון די טריט, וואס יעדערער פון זיי מאכט צו עררייכען דעם ציעל. אבער צוויי זאלען זיך גלייך בעגעגענען אויף דעם הויפט־וועג פון סימפאטיע-דאס איז א זאך וואס טרעפט קיין מאהל ניט.

דער אפעקון, וואס טרוימט פון דער ליעבע פון יענער, וועלכע איז אונטער זיין שוץ; דער רייכער בעל צדקה, וואס האפט צו געווינען ליעבע ביי דער יתומה, וועלכע ער האט אויסגעהאָדעוועט; דער אלטער בחור, וואס ערוואַרט ליעבע פון זיין הויזהאלטערען די אלע זאלען וויסען, אז דאס געפיהל פון דאנקבארקייט אליין האט נאך קיין מאהל קיין רעכטע ליעבע ניט ארויסגעבראכט; אזעלכע ליעבעס זיינען אפשר געווען מאנכע מאהל עהרליכע קינדער פון דער מוטער דאנקבארקייט, אבער דאס רוב זיינען דאס דאך ממזרים, ווארום זייערע אמת'ע עלטערען זיינען ניט די געפיהלען פון דאנקבארקייט. דיא דאנקבארקייט קאָן בלויז זיין א גוטע פיהרערין אויף דעם וועג פון סימפאטהיע, וואס פיהרט צו דער ליעבע אבער בלויז א פיהרערין.

עס זיינען פאראן מענער און פרויען, וועלכע מען קאָן פערגלייכען מיט יענע קאלט-בלוטיגע חיות, וועלכע האבען ניט קיין אייגענע ווארעמ־קייט, זייער טעמפעראטור הענגט אב פון דער סביבה, אין וועלכער זיי געפינען זיך; דאס איז די טעמפעראטור פון דער ארומיגער נאטור און

נים די היץ וואס ברענט אין זיי גופא, פאר אזעלכע מענשען איז שווער דורך אייגענעם באגעהר צו ליעבען ; זיי דארפען עפעס האבען א פרעמדע ליעבע, וואס זאל זיי דורכוויי̈קען, ווי ווין ווייקט דורך א צוקערלעקעבער. זייערע נייגונגען זיינען קאלט . אזעלכע מענשען ווע̈לען תמיד זוכען אין ביכער אדער וועלען זיך ערקונדיגען ביי אנדערע, וואס הייסט ליעבע, און זיי וועלען דאס דאן פערגלייכען מיט דעם, וואס זיי אליין פיהלען אום צו וויסען צו פיהלען זיי דאס ליעבע אדער ניט. אויב זעהר געפיהל איז אזוי טאקע, ווי אנדערע ערקלעהרען, וועלען זיי זיך א זאג טאָהן : „ליעב איך דאך טאקע אויך מיט אן אמת." אזעלכע מענשען זיינען פאראן פיעל, אסך מעהר איידער מען קאן מיינען. און פאר זיי איז זיכער צוגעפאסט דער פערז פון דעם דיכטער. זייער ליעבע וועט קיין מאהל ניט צווינגען צו געגענליעבע. אזעלכע ליעבען אוים דאנקבארקייט אדער אוים מיטלייד וואס איז דיזעלבע זאך.

אזא ווייך געפיהל, וואס הייסט ליעבע אוים דאנקבארקייט, דארף אבער ניט פערביטען ווערן מיט יענעם געפיהל פון מיטלייד, וועל־בע הויפטזעכליך די פרויען פיהלען פאר יענע מענער, וועלכע זיינען אין זיי זעהר שטארק פערליעבט און פאר וועלכע זיי פיהלען אויך א מין ליעבע אוים מיטלייד, אבוואהל דאס איז ניט די עכטע ליעבע.

א פרויענצימער ווערט לייכט גערירט ; אין איהר ערוועקט זיך א געפיהל פון רחמנות, ווען זיא זעהט א צווייטענס יסורים . דערפאר טרעפט עס, אז א פרויענצימער גיט זיך אפט איבער דעם מאנסביל ניט ווייל זי זאָל פיהלען צו איהם ליידענשאפט, נור ווייל זי פיהלט צו איהם רחמנות. דאס פערבינדט זיך שוין ביי איהר מיט דעם געפיהל פון שטאלץ, וואס זי בעזיצט די מאכט אן אונגליקליכען גליקליך צו מאכען.

דער מאנסביל רעכענט זיך אפט מיט דיזער שוואכקייט פון'ם ווייבליכען געשלכט און מיסברויכט עס אויף א זעהר מיאוסען אופן. ווי־פיעל מאנסביל וועט איהר געפינען, וועלכע זיינען אזוי געמיין, אז זיי וועלען דערנאך פערלוימדען אליין די פרוי , וועלכע האט זיך זיי איבער

געגעבען וועלענדיג זיי גליקליך מאכען.

א מאַנספערזאָן קאָן אויך ליעבען אוים מיטלייד, אבער דאס איז ביי איהם פערבונדען מיט א מין שטאָלץ, וועגען וועלכען אונז וועט נאך אויסקומען שפּעטער צו ריידען

זעהר אפט קאָן אויך פּאַסירען, אז די פרוי זאָל ענדליך דערפיהלען וואַהרע ליעבע צו דעם, וועלכער געהט אוים פאר איהר, וועלכע זיפצט און ליידט אוים ליעבע צו איהר. די נאַטור האָט געשיינקט דער פרוי אַן אוצר פון געפיהלען און דארום איז איהר רחמנות־געפיהל זעהר טיעף; איהר האַרץ קאָן צונומען ווערן ביז וועהטאג. אבער דאס געפיהל פון רחמנות גופא איז אזא מילדע זאך, אז עס קאָן קיין מאהל ניט קומען צו קיין פאלשטענדיגער אויסגלייכונג צווישען דעם מיטליידענדען און דעם בעמיטליידענדען. אזא ליעבע וועט זיך קיין מאָהל ניט צופלאַקערען מיט א פלאַם פון ליידענשאַפט אין הארצען פון דעם מיטליידענדען צו דער פערזאָן, אויף וועלכער ער האט רחמנות. אזעלכע ליעבעס זיינען אזוי ווי די שירים פון א ניט־פּאָעט: זיי קאָנען זיך זיין שעהן געשריעבען אבער דער גאָט פון פייער אטהעמט אין זיי ניט און זיי וועלען ניט ער־וועקען אין דעם לעזער קיין הייליגע בעגייסטערונג. אזעלכע ליעבעס קאָנען נור האלטען זיך אין א מילדען קלימאט, ביז עס קומט פּלוצלונג אן דער אמת׳ר גאָט, וועלכער בעפעהלט און פאדערט זיינע קרבנות מיט דעם אש תמיד.

דיא פרוי, וועלכע איז געוועזען אזוי אונגליקליך, אז זיא האט נאך קיין אנדער ליעבע ניט געפיהלט, ווי בלויז די ליעבע אוים מיטלייד, קאָן זיין גענארט אין זיך אליין; זי קאָן זיך איינבילדען, אז זיא ליעבט טיעף און באמת; אבער וועה, ווען עס קומט דערנאָך אין איהר הארצען דיא ערוואַכונג פון דער ווארמער, הייסער, עכטער ליעבע און זיא פערגלייכט זיא מיט איהר פריהערדיגער געמיינטער ליעבע! דאס מילדע בליהמעל פון דער רחמנות־ליעבע ווערט פּלוצלונג פערדארט אונטער דעם פייער פון דער אמת׳ר ליידענשאַפט. און דאס אונגליקליכע ווייבעל, וואס האט

צום ערשטען מאהל דערפיהלט דיא וואהרע ליעבע הויבט אן שרעקליך צו ליידען ; זי מוז אויסשטעהן דיא גרויזאמסטע יסורים אין דעם קאמפף צווישען פפליכט און ליידענשאפט, צווישען מיטלייד און ליעבע.

איך ווייס נור, אז צו די טויזענדערליי ניט־געווינשטע ליעבעס געהערט אויך דיא ליעבע, וועלכע מען בעטעלט אויס אויף די קניע וויא א נדבה. שוין בעסער א ליעבע אויס קאפריז, אויס ראבע, אויס תאוה איידער אן אויסגעבעטעלטע ליעבע אויס רחמנות, דיא פרויענצימער, וועלכע ליעבט אונז אויס רחמנות שטעלט אונז ארויף איהר פוס אויפן נאקען, און ווי זיס א דאמען־פיסעל זאל ניט זיין, און ווי שעהן איהר האנד זאל ניט זיין, בעגעהען מיט דאך א פערברעכען געגען דער נאטור און מאכען אן איבערקעהרעניש אין דער פיזיאלאגיע פון די געשלעכטער, ווען דער מאנסביל אונטערוואַרפט זיך דער הערשאפט פון דער פרוי.

דער מאן, וועלכער גיט אב דיא הערשאפט, איז א לויב מיט אן אבגעשארענע גריווע, א שמשון הגבור, פון וועלכען א דלילה האט אבגעשניטען די לאקען פון זיין גבורה, א מילדערע פארם פון א סרים. זאל איך דער גוטער שיקזאל אויסהיטען פון א ליעבע אויס מיטלייד !

ליעבע אויס אייטעלקייט.

נאך טרויעריגער איז עס אבער מיט דער ליעבע אויס אייטעלקייט. דעם מאנס עהרגייץ ווערט געדייצט דאס רוב פון א פרוי, וועלכע איז זעהר שעהן, זעהר בעשיידען און האט נאך קיין מאהל ניט געליעבט, ער זאל זיך קאָנען, בעריהמען אז ער האט אזא יונגע אונשולד בעזיגט. און די פרויען זוכען אויך אפט א קאלטען פיש, וועלכע האט געלעבט צוריקגעהאלטען און איינזאם ביז ער האט זיי דערקאנט. אזעלכע באנעהרען פיהרען גיכער צו געווינען א קערפער אבער ניט א הארץ. דא ווערט מעדר בעפריעדיגט די אייטעלקייט אלס דיא אמת׳ע ליעבע. ווארום דער

גאנצער וואונש איז דא צו קאָנען ריהמען זיך, אז זיא האט איהם ביי־ געקומען.

א קאקעטקע, וועלכע האט שוין אויפגעגעבען יעדע ערהאבענע ליעבע, זוכט אז איהר אייטעלקייט זאל טריאומפירען דורך דעם וואס זי וועט צו איהר זיעג־וואגען צוקייטען נאך א נייעם שקלאף, נאך א נייעם קרבן. אזעלכע פרויען קלייבען מיט א בעזונדער הנאה אזעלכע מענער, וועלכע זיי זאל זיין שווער צו בעקומען און וועלכע זאלען ניט זיין עהנליך צו זיי אליין. זיי האבען אויך א בעזונדער פערגעניגען, ווען זיי כאפען אריין אן אונשולדיגען בחור׳ל און גיבען איהם דיא ערשטע לעקציאן פון תאוה-גענוס און דאס טהוט זיי מעהר הנאה איידער צוזובינדען צו זיך אן אלטען בעל־עבירה. דא איז שוין ניט די אייטעלקייט אליין, זאנדערן דאס קיצעלט אויך זייער נייגעריגקייט, וואס איז א טהייל פון דער פרויענצימערס פסיכאלאגיע.

ווען דער גומען איז שוין אבגעשטומפט האט מען הנאה דוקא פון עפעס א שארפע פרוכט, ווי עס רייצט דעם גומען אלטער קעז, און א לופטיגע פרוי פיהלט אן אמת׳ע ליידענשאפט, ווען זיא קאָן בעקומען אן אבוועקסלונג צווישען איינפאכער און פיקאנטער הנאה, צווישען דער ליעבע פון אן אונשולדיגען בחור׳ל און אן אויסגעווייקטען בעל־עבירה־ניק. דער פערלאנג פון אזעלכע נאטורען געהט אזוי ווייט, אז זיי פערליעבען זיך אפילו זייענדיג געריצט פון נייגעריגקייט, און די ליידענשאפט גופא שפיעלט דא א קלענערע ראָלע. עס קאָן אבער אויך זיין דער פאל. אז די ליידענשאפט אליין זאל שפיעלען א ראלע ביי אזעלכע קראנקהאפטע נאטורען מיט א קאפריזנעם געשמאק.

עס קאן פון דעסטוועגען פאסירען, אז אפילו דיא צונויפ-פיהרונג פון א מאן מיט א פרוי דורך דער אייטעלקייט, זאל ארויסברייגנען אן ערנסטע ליעבע, א געזונדע און א טרייע. אבער אזא ליעבע קאָן מען פערגלייכען מיט אן אויפגעקומענעם דארפס-מאן וועלכער קאָן אין מיטען פון זיין גאנצע עשירות ארויספאהרען מיט עפעס א גראבקייט, פון וואס

ען קאָן דערקענען, אז א קליינשטעטלדיגער פראסטאק בלייבט א גראבער יונג זאָגאר מיט געלד אויך. מיט געפיהלען איז אזוי וויא מיט מענשען אין אלגעמיין. אז מען שטאמט אב פון יחוס איז מען דאָך עפעס איידעלער, און א געפיהל, וועלכע שטאמט אב פון איידעלערע הארצענס-בעוועגונגען, איז דאך ניט צו פערגלייכען מיט דעמזעלבען געפיהל, ווען ער שטאמט אב פון א געמיינערען קוואל.

און גראד איז דאס דער מאן, וועלכע ווייזט ארויס די לעבערליכע פארמען פון דעם געפיהל פון אייטעלקייט. א מאנספערזאָן איז פעהיג מיט א מין אינגעלשע גאוה צו באריהמען זיך מיט זיינע ליעבשאפטען. ער קאן אפילו אזוי אונפערשעהמט זיין צו ריהמען זיך הינטער דעם רוקען פון דער פרוי, וועלכע האט איהם בעגליקט מיט איהר ליעבע, אז ער האט זי געליעבט בלויז דערפאר, כדי צו איבערצייגען אז ער קאָן נאך געווינען א פרויענצימער, אדער אז ער קאן אפילו אזא פרויענצימער ווי זי איז, מאכען פערליעבען אין זיך.

די פרוי איז שוין ניט אזוי. זיא קאן אויך זיין געררייצט צו ליעבען אוים אייטעלקייט; אבער זיא וועט זוכען אימער צו מאכען אויף איהם דעם איינדרוק, אז זיא האט איהם וויניגסטענס איין מאהל ווירקליך געליעבט, אז ער גופא איז איהר געווען טהייער, וויניגסטענס פאר א געוויסע צייט. זי וועט איהם קיין מאהל ניט ערנידעריגען אזוי ווייט, אז ער זאל פיהלען אז ער איז בלויז געווען א קרבן פון איהר קאפריז.

דא זעהט מען ווידער דעם בעוויז, אז אין געפיהלען איז דיא פרוי שטארקער פון דעם מאן. איהרע געפיהלען זיינען קרעפטיגער און רייבער אלס דעם מאנס, פונקט אזוי ווי דעם מאנס גייסט איז שטארקער און רייבער אלס דער פרויס. די פרויענצימער האט דיא פעהינקייט צו פאר־איידעלען אפילו די גראבע, דיא וואולגארע ליעבע, בעת דער מאן האט די טבע צו וואולגאריזירען אפילו דיא ערהאבענסטע ליעבע, וואס הויבט אונז אויף וויא אויף אדלער־פליגלען און צו מאכען פון איהר בלויז א בעפרידיגונג פון זיין ליידענשאפט.

דיא ליעבע אוים ליידענשאפט.

ווען מען זאל בעטראכטען דיא ליעבע אליין, אנאקעטע, ניט בעקליידט מיט די ציידענע קליידער פון פאנטאזיע און פון געמיטה, ניט בעפוצט מיט דעם זינען פון שעהנהייט, דאן איז זיא דאך ניט מעהר ווי א סקעלעט פון תאוה. און ליידער איז פאר פיעלע די ליעבע טאקע ניט מעהר ווי דאס. דאס ווייב איז פאר זיי ניט מעהר ווי א כלי, פון וועלכער זיי טרינקען כדי צו לעשען זייער דורשט. און אויב זיי בעפארצוגען איינע מעהר פון אלע אנדערע, איז עס בלויז דערפאר, ווייל זיא איז פאר זיי א בעקוועמערע כלי, א שעהנערע, פון וועלכער זיי קאנען תמיד טרינקען.

עס זיינען פאראן אפילו אזעלכע ליעבשאפטען, וועלכע שטאמען פון א מין פראסטיטוציאן אָדער פון בענוצען זיך מיט א מאָמענט פון שוואכקייט — בעזיצען איהר קערפער נאך בעפאר דעם ערשטען קוס אוים וואהרער ליעבע ! וויא נידעריג אזא ליעבשאפט איז ! און דאָך איז די ליעבע אזא צויבערין, אז אפילו דעריין ווייזט זי וואונדער און זי קאָן ענטשטעהן און זיך ענטוויקלען אפילו פון אזא פשוטער, נאקעטער תאוה אָך, אָבער זאָל מען בעהיט ווערן פון אזא ליעבע, וועלכע שטאמט בלויז פון ליידענשאפט

אזא ליעבע, וועלכע שטאמט בלויז פון תאוה איז דיא שווערסטע לאנג אנצוהאלטען. וויא איז דאָרט ערגעץ געשריעבען „אהבה התלויה בדבר, בטל דבר בטלה אהבה.״ ליעבע, וועלכע הענגט אָב בלויז פון איין זאך, פערשווינדט אזוי גיך ווי די זאך איז ערוואָרבען געוואָרען. און וועלכע קאקעטישע קונצען א פרויענצימער זאל ניט געברויכען צו רייצען דעם מאַנס ליידענשאפט און דורך דעם צו האלטען איהם צוגעבונדען צו זיך, קאָן זיא דאך קיין מאהל ניט זיכער זיין מיט איהם. אזא ליעבע קאָן זיין ווארעם, זי קאָן זאָגאר זיין ברענענד און פול מיט באַגעהר, אָבער

זי איז אלע מאהל ווי א גלעזערנע כלי. אין וועלכער עס קאָנען זיך אב־שפּיגלען אלערליי קאָלירען, נור אין איין אויגענבליק זאל זיא צופּלאַצט ווערן און צושמעטערט ווערן אויף פּיצלעך.

דיא ליעבע אוים ראַבע.

אמאָל פּאַסירט, אז דיא ליעבע זאל ארויסשפּרינגען פון א געפּיהל פון נקמה, און זעהר טרויעריג, זעהר אונגליקליך איז אזא ליעבע. ראַבע איז אייגענטליך א מין האס, שנאה. און דיזער געפיהל קאָן אמאָל זיין די מוטער אדער בעסער די שטיפמוטער פון א פערבּרערישער ליעבע. דאס איז דער פאל, ווען א פערזאָן זעהט זיך פערראַטהען און זוכט דעם שולדיגען צו בעשטראָפען אָדער צו נעהמען פון איהם נקמה דורך איינ־ליעבען זיך אין אן אנדערען. די נייע פּערזאָן, אין וועלכער אזא פערליעבט זיך, אָדער צייגט איהם איהר ליעבע, ווערט דא געברויכט אלס א מיטעל מיט אן אנדערען זיך אָבצורעכענען; ער ווערט א ווערקצייג פון גאַנץ נידריגע ליידענשאַפטען און וויים אפשר ניט, אז ער איז דא אריינגעפאלען אין א נעץ. ער לאָזט זיך ליעבען און ליעבט אליין, בעת אז די סבה פון זיין גאַנצער ליעבע איז ניט מעהר ווי כדי עס זאל זיין אן אנדערען אויף צופוקעניש.

דיא צו־להכעים ליעבע.

יא, דיזע ליעבע, וועלכער קומט דערפון, וואס מען וויל אבטאהן אן אנדערען צולהכעים מאכט אונז אמאָל פאר קרבנות, וואס האבען קיין אייגענעם ווילען ניט. מיר רעכענען זיך גליקליך, וואס מען ווייזט אונז אזוי פיעל ליעבשאפט, אבער אין אמת'ן קאָן זיין אז מיר ווערן נור אויסגעשטעלט עמיצען אויף צופוקעניש, יענעם צו קריינקען און אז דער

ווירקליכער געליעבטער איז גאר יענער און ניט מיר, די אויסגעשטעלטע.

עס קאן זאגאר פאסירען, אז מיר דינען בלויז אום יענער אדער יענע, וועלכע ליעבט אונז בלומרשט, זאל קאנען רייצען זיך און אויף אזא'ן אופן צוציהען צו זיך שטארקער דיא ליעבע פון'ם אנדערן. מיר זיינען דאן בלויז וויא א פלאסטער, וועלכען מען לייגט צו צו א געשוויר ער זאל שנעלער אנרייסען, און אזוי גיך ווי עס רייסט אן,ווארפט מען דעם פלאסטער אוועק.

דאס זיינען אבער שוין גאנץ אונגליקליכע פעלע, וועלכע געהערען צו דער העסליכסטער זייט פון דער ליידענס-געשיכטע פון'ם מענשענס הארצען, אין אנדערע פעלע אבער פיהרט אמאל די ליעבע אוים ראבע צו אן עכטע ליעבע, וועלכע היילט דיא אלטע וואונדען און קאן גליקליך מאכען ביידען, אי די פערזאן, וואס האט זיך פערליעבט, אי די פערזאן, אין וועלכער מען האט זיך פערליעבט מיט דעם צוועק כדי צו נעהמען ראבע פון אן אנדערען. און דיא פערזאן, וועלכע האט עס געטאהן אנ-פאנגס בלויז צולהכעיס, ווערט אין אמת'ן פערליעבט, און עס ענטשטעהט אויף דיא חורבות פון דער„אלטער ליעבע א נייע און געזונדע ליעבע.

עס איז אונמעגליך, נאטירליך, אויסצושעפען אלע ריינע און אונ-ריינע קוועלען פון דער ליעבע. אלעס וואס איז פאר אונז דא נויטיג געווען איז בלויז צו בעריהרען די וויכטיגסטע קוועלען און צו כאראקטעריזירען ווי אזוי עס ענטשטעהט דאס געפיהל פון ליעבע.

אפט פליסט ארויס די ליעבע ניט פון איין איינציגען קוואל נור פון א דאפעלטען קוואל אדער פון עטליכע קוועלען צוזאמען, אזוי אז עס איז שווער דאן צו בעשטימען, אויב דאס געפיהל איז א געזונדעס, נאטירליכעס אדער איז קינסטליך ארויסגעקומען. צום ביישפיעל, עס קאן פאסירען, אז פון א קליינער אבער אויפריכטיגער סימפאטיע זאל ארויסקומען א זעלבסטזיכטיגער ליעבעס-געפיהל. פריהער איז דאס געווען בלויז סימפאטיע, דערנאך איז דאס שוין געווארען א מין נצחון צו גע-ווינען די ליעבע פון דער בעשטימטער פערזאן.

אזוי קאנען זיך פערבינדען תאוה, מיטלייד, דאנקבארקייט און דיעזע אלע געפיהלען צוזאמען זאכען ארויסברייננען א ליעבע, וואס זאל ווערן שטארק און ריין, הגם זיא קומט ארויס פון דיזע זייטיגע קוועלען.

ליעבע פון עטליכע דורות.

עס קאן אמאל פאסירען, אז מען זאל ליעבען א פערזאן, ניט פאר די מעלות פון דער פערזאן גופא, נור דערפאר וייל דיזע פערזאן איז עהנליך צו אן אנדערער, וועלכע מען האט אמאל געליעבט; זאגאר איבער עהנליכקייט צו א פערזאן, וועלכע איז שוין לאנג געשטארבען. אזוי קאן עס טרעפען, אז מען זאל זיך פערליעבען אין דער טאכטער, וועמעס מוטער מען האט אמאל געליעבט. עס טרעפען אפילו אזעלכע פעלע, וואו די ליעבע פארציהט זיך אויף עטליכע דורות. מען איז געווען פערליעבט אין דער מוטער, דערנאך אין איהר טאכטער און דערנאך אין דער טאכטערס טאכטער, דאס הייסט אין דער ערשטער ליעבעס אייניקעל.

דא טרעט שוין אבער אריין דער עלעמענט פון א קראנק-האפטער ליעבע. דער אונטערשייד אין דעם עלטער פון דעם פאאר פאלק איז שוין אזוי גרויס, אז אזא ליעבע בעלאנגט שוין ניט צו פיזיאלאגיע, זאנדערן צו פאטהאלאגיע.

ווי עס איז שוין פריהער אנגעוויזען געווארען, קאן בלויז די טיעפע נייגונג ווייזען אויף א געוויסע ליעבע בעלאנגט צו א העכערען אדער צו א נידריגערען זארט.

פונקט ווי עס טרעפט, אז א גרויסער בעל-מיוחס זאל ווערען א געפאלענער מענש, זינקען טיעפער און טיעפער, פערלירען זיין פארמעגען זיין עהרע און אפילו דיא אויסערליכע צייכענס פון א גוטער ערציהונג און א גוטער אבשטאמונג. פון דעסטוועגען ווען מען זאל זיך גוט צוקוקען

צו אזא מענשען, וועט מען דאך געפינען אין דיא בעוועגונגען פון זיין קערפער, אין זיין שפראך, אין זיין געשמאק עפעס א סימן, אז דער מענש האט אמאל בעלאנגט צו אן איידעלרען סארט מענשען.

דאס זעלבינע איז אויך מיט דער ליעבע, וועלכע שטאמט אור־שפרינגליך פון א ריינערען....., פון א בעסערען קוואל. איך האב געזעהען ליידענשאפטען, וועלכע האבען זיך געוואלגערט אין דער שמוץ פון פראסטיטוציאן, — אזוי געזונקען, אזוי שמוציג, ווי א שטיקעל סאמעט אויסגעווייקט אין בלאטע ; איך האב געזעהען ליעבע, וועלכע איז געוועזען צום קויפען און פערקויפען און איז געזונקען פון שאנרע צו עקעל־האפטע צוקאזענקייט — אבער אפילו אין יענעם נידריגען זומפ האב איך נאך אלץ געפונען א ווינקעלע, וואס איז געבליבען אונבעריהרט און אין דיזען ווינקעלע האט מען געקאנט זעהען די סמנים פון אונשולד.

מיט מיינע אויגען האב איך געזעהען אזעלכע וואונדערליכע ניי־געבארענע ליעבעס־געפיהלען, וועלכע האבען מיך איבערראשט, און אזעלכע מאראלישע ווידער־געבורטען וועלכע האבען מיך געצוואונגען צו גלויבען אין השגחה פרטיות אדער אין דער מאראלישער ווירקונג אויף קרימינעלע פערברעכער, וועלכע אונזערע מאדערנע בעלי־צדקות שיל־דערן בלויז מיט צו העלע פארבען.

ווען די ליעבע הויבט זיך אן ביי אונז אין הארצען, מעג מען נאך צווייפלען אין דער עכטקייט פון אזא ליידענשאפט. דאס הארץ אמת שלאגט טאקע שטארקער אלס געוועהנליך ; אויף דעם ביז־איצטיגען קלאהרען הימעל ערשיינט און פערשווינדט א וואלעקנדעל ; ווייט אויף דעם פערוואלקענטען האריזאנט בליצט זאגאר — אבער בעדייט דאס פאר אונז גוטען וועטער אדער שטורעם ? ווען מען זאל א פרעג טאהן דאס הארץ, קאן דער ענטפער זיין אזוי גענארט און מאכען אזא טעות, ווי ווען מען זאל וועלען וויסען פון דעם וועטער־נביא׳ס לוח, וואס פאר א וועטער עס וועט זיין.

מיט דעם שארפסטען מיקראסקאפ קאן מען נאך עד היום ניט

אונטערשיידען צווישען דעם איי פון א האז ביז דעם איי פון א לויב. די ערשטע נייגונגען זיינען אזוי גלייך אלע, ווי דער אָנפאַנג פון אלע זאכען. ערשט דאן ווען די ליעבע ווערט צייטיג, רייף, קאן מען וועגען איהר אור־טהיילען, און אפילו אין דער צייטיג געווארענער ליעבע זיינען אויך דא אַזוי פיעל עהנליכקייטען צווישען איין ליעבע און דער אנדערער, אז עס איז שווער צו שטעלען א דיאַגנאזע מען קאן זיך זעהר לייכט נאַרען.

דיא סמנים פון ליעבע,

עס איז אלע מאהל גרינגער די אייגענע ליעבע צו דערקענען אלס דעם אנדערנס ליעבע, אבוואהל פון אונזער גליקס וועגען איז פאר אונז אלע מאהל וויכטיגער צו וויסען, אויב מיר זיינען געליעבט, אלס צו ווי־סען, אויב מיר ליעבען.

אום צו קאנען אונטערשיידען אין א צווייטען דיא וואהרע ליעבע פון דער פאלשער וועט וויפיעל ניט איז אויסהעלפען דיזע אונזערע פיזיאלאגישע אונטערזוכונג. און וואס עס אנבעלאנגט אונזער אייגען הארץ איז גענוג, ווען מען איז אביסעל אויפמערקזאם אויף דיא גע־היימסטע ערשיינונגען אין'ם לעבען פון אונזערע געפיהלען אום צו קאנען אייניגערמאסען אורטהיילען, וואס מיט אונז אליין טהוט זיך.

מען ליעבט דאן באמת, ווען אויף דעם פערצווייפעלטען רוף: „א מאן! — א פרוי!" ענטפערט אין אונז א פריינדליכע שמימע: „זיי ניט פערצווייפעלט, וואָרום איך בין דא!"

מען ליעבט, ווען דיזע שטימע פערשטילט דעם שמערץ געשריי פון הארצען און דיא טיעפע ליידינקייט אוים ביינקשאפט ווערט אוים־געפֿיעלט.

מען ליעבט, ווען דער באנעהר נאך דער געליעבטער פערזאָן בע־הערשט אלע אנדערע פערלאנגען.

מען ליעבט, ווען מען ווערט פלוצלונג רויט אדער בלייך דער־הערענדיג בלויז דעם נאמען פון דער געליעבטער פערזאן אדער דעם רויש פון די קליידער, וואס זאגט אן אז דיזע פערזאן קומט צו נעהנטער.

מען ליעבט, ווען מען כאפט זיך גאר ניט וועלענדיג, אז הונדערט מאהל א טאג קומט ארויף אויף די ליפען איין איינציגער נאמען, אדער ווען מיר געברויכען פלוצלונג ניט מעהר א געוויסעןווארט, וועלכען מיר האבען געוועהנליך הונדערטע מאהל געברויכט.

מען ליעבט, ווען אונזערע אויגען ווענדען זיך אימער אין יענע ריכטונג, וועלכע בעצייכענט פאר אונז דעם הימלישען געגענד, וואו עס וואהנט די געליעבטע פערזאן, וועלכע איז געווארען דיא אנדער העלפט פון אונזער עקזיסטענץ

מען ליעבט, ווען מען געהט צו יעדען אויגענבליק צום שפיגעל, און וויא מען וואלט זיך אליין פרעגען: „בין איך גענוג שעהן פאר איהם?“ אדער ווען מען קוקט אריין אין זיך אליין מיט אן אונרוהיגען בליק, ווי מען וואלט זיך געבען א פרעג: „קאן זיא מיך ליעבען?“

מען ליעבט, ווען יעדער סטרונע פון הארצען, יעדער אטאם פון ארגאניזם, יעדער פיבער פון דער נשמה ווערט אנגעלאפען מיט ליעבעס־קראפט, ווען יעדער נערוו און יעדער אדער ווערט אנגעזאפט מיט א מין פרישען כח און דאס בלוט פולסירט שטארקער, אזוי אז מען פיהלט עפעס אן אינערליכען טומעל אין אונזער גאנצען גוף און נשמה, ווי אין אונז וואלט ערוועקען זיך עפעס נייעס, גרויסעס, וויא א מין געטהייט וואלט אין אונז אריינגעדרונגען.

די אמת'ע ליעבע, וועלכע זעטיגט זיך ניט מיט דער תאוה בלויז, וועלכע איז ניט בלויז א בערוהיגונג פאר אונזער עהרגייץ, וועלכע ווערט ניט קעלטער, ווען אפילו מען איז פון ווייטע, וועלכע פערבלאנזשעט ניט אפילו אין חלום ביינאכט — אזא ליעבע קאן ניט ארויסגעריסען ווערן פון הארצען, סיידען מען זאל דערביי אויסרייסען דאס סאמע הארץ און נערוועןן פון אונזער לייב.

דיא ערשטע וואפען פון דער ליעבע.

ווי וואונדערליך די נאטור האט געשאפען און צוגעגרייט אלעס אז עס זאל זיך קאָנען פערווירקליכען דאס גרויסע ווערק פון שאפען נייעס לעבען! דעם מאנספערזאָן האט די נאטור צוגעטהיילט די מיסיאָן פון אנגרייפען, דער פרויענצימער די שווערע אויפגאבע פון פערטהיידיגען זיך.

דעם מאנס אויפגאבע איז א לייכטערע, זי פערלאנגט פון איהם בלויז כח — פיזישע, מאראַלישע, גייסטיגע קראפט, א מישונג פון דיזע אלע קרעפטען, אָבער אלץ קראפט, די קראפט אנצוגרייפען און איינצונעהמען, אזוי ווי אין א מלחמה, מוז ער מיט דער קראפט פון זיין גבורה, מיט פיזישע גבורה אדער מיט מאראַלישע, גייסטיגע גבורה, שטורמען, איינעהמען באריקאדע נאך באריקאדע, פארטען נאָך פארטען, קורץ די גאנצע פעסטונג, וועלכע דאס ווייבס־פארשוין נעברויכט אום זיך צו פארטיידיגען — אדער בעסער געזאָגט, צו פערטיידיגען זיך כדי לאנגזאם, צניעות'דיגע און שעהמעוודיג זיך צו לאזען בעזיעגען.

דער פרוי האט דיא נאטור צוגעטהיילט א סך א שווערערע, א מורא'דיגערע אויפגאבע. זי זאל זיך וועהרען געגען דעם, וואס זיא אליין באגעהרט, זי זאל קעמפפען געגען דעם, וואס זי אליין ווינשט, זיא זאל זיך בעשיצען געגען איהר אייגענע ליידענשאפט, וועלכע פלאמט אין איהר; זי זאל צוריקווייזען דעם, וועלכען זיא גופא ליעבט; זיא זאל זיך האמפערען און פאָדערען פון איהם צוריקהאלטונג, בשעת זיא אליין ווינשט און באגעהרט ער זאל זאל זיא קושען און האלזען; זי זאל קארגען, בעת אלעס אין איהר פאָדערט צו זיין פריי־גיביג, פערשווענדעריש גרויסמטהיג; זיא זאל אלע איהרע שוואכע כוחות צונויפנעהמען און אר־ווענדען זיי אום צו קאנען צוריקשטויסען זיין שטורעמדיגע בעלאגערונג;

זיא מוז איהם ניט צולאָזען נאהענט, בעת זיא אליין וואלט וועלען מיט איהר גאנצען פייער צוציהען איהם צו זיך און צודריקען צו איהר הארץ.

ניט אומעטום און ניט אין אלע צייטען איז דיא טאקטיק פון דער פרוי דיזעלביגע. דיזער קאמפף פון דער פרויענציממער צווישען באגעהר און קאקעטעריי, צווישען ליעבעס־פייער און שעהמעוודיגקייט, צווישען ליידענשאפט און צניעות, צווישען אונגעדולד און צוריקגעהאלטענקייט ווערען אין פערשיעדענע צייטען און אין פערשיעדענע לענדער געפיהרט אויף פערשיעדענע אופנים. אבער זיי אלע טראגען דעמזעלבען כאראק־ ־ער און זיינען פון דערזעלבער נאטור.

עפּעס אקוראַט ווי אפילו דארט, וואו ביידע ליעבענדע פּערזאנען פיהלען די גענענזייטיגע נייגונג פון דער אמת'ר, עכטער ליעבע, קומט אלץ אויס, ווי ער וואלט זאָגען: „איך וויל" און זיא וואָלט ענטפערען: „ווארט". ווי ער וואלט זאגען: „שוין גלייך" און ווי זיא וואלט זיך בעטען: „ניין, שפּעטער". און דארט וואו די געשלעכטער בייטען זיך מיט זייערע אויפגאבען און עס ווערען פארקעהרט געשפיעלט דיא ראָלען — זי אלס צושטעהענדע און ער אלס צוריקגעהאלטענער, דארט קומט אלע מאהל ארויס א גוואלטיגע אונארדנונג, און דיא צניעות און דער שעהנהייטס־ געפיהל ווערען דאָרט צערשמעטערט און פערניכטעט צו דערזעלביגער צייט.

אין פּאראגוואי, וואו דער פארקעהר צווישען מענער און פרויען איז זעהר א פרייער, אויך דארט ווידערהאלט דער אונגעדולדיגער בחור'ל וועל־ כער ווייס אז זי ליעבט איהם, ווידערהאלט אויף אלערליי אופנים, אמאָל ליידענשאפטליך, אמאל צערטליך, אמאָל אויפגערעגט און אמאָל מיט געבעט דעמזעלביגען ווארט: „הייגט" !— און דיא שעהנע קרעאָלקע, וועלכע ווייס ניט פון דארווינס טהעאָריע וועגען צוכטוואהל, ענטפערט איהם מיט א שמייכעל: „אבער ניט היינט! ערשט צעהן טעג בלויז ווי דו קענסט מיך. אפשר אין א פּאאר חדשים ארום..." און אין דיזען איינפאַכען ענטפער פון דער פאראגוואיער יונגער שעהנהייט איז צו

דערקענען שוין דיא פילאָזאָפיע פון דיא פערשיעדענע ראָלען פון דיא געשלעכטער.

אונז, מענער, קומט אויס געוועהנליך צו הערען כמעט יעדען טאג פון דעם שעהנערען געשלעכט דעם שטריינגען פארוואורף, אז אונזער געשמאק, דער געשמאק פון די מענער, איז א קנאפערער אלס זייערע, אלס דער געשמאק פון דער פרויענצימער; זיי ווארפען אונז פאר, אז מיר בענוגענען זיך בלויז מיט דעם אויסזעהען, מיט די אויסערליכע פאר־מען און קימערן זיך כמעט גאר ניט וועגען דעם אינהאלט, מיט דיא אינערליכע מעלות אדער חסרונות פון דער פרוי. אבער דאס איז גאנץ נאטירליך; דיא פערשיעדענע אויפגאבען וואס יעדער געשלעכט האט צו ערפיעלען אין דער סטראטעגיקע פון דער ליעבע, פאָדערט אז אזוי זאָל עס זיין.

ווען מיר זעהען זאנפטע צארטע כאראקטער שטריכען אין איהר, וועלכע מאכען אויף אונז א גרויסען און פלוצלונגען איינדרוק, איז דאס דערפאר, ווייל נאטירליכערהייט, ניט וויסענדיג און ניט וועלענדיג, זוכען מיר אין דער פרוי די גוטע מוטער און די גוטע ערנעהרערין פון איהרע קינדער. די ליידענשאפט האט מעהר איינפלוס אויף דעם קינפטיגען גליק אדער אונגליק פון די ארויסקומענדע דורות א סך מעהר איידער מען גלויבט.

אום א ווייבספארשון צו בעפרוכטען, וועלכע וועט זיין א גוטע מוטער א גוטע ערנעהרערין איז גענוג בלויז א בליץ־שנעלער באגעהר און דער פלוצלונגער פייער פון ליעבשאפט. פאר דעם מאן איז דאס גענוג. אבער די פרוי וויל אין דעם מאן געפינען ניט נור דעם בעפרוכטער; פון דער נאטור אוים זוכט זי אין דעם מאן אויך דעם בע־שיצער פון די קינדער, דעם פערטיידיגער פון איהר אייגענער אונבעהילפ־ליכקייט; זי וויל זיך צוערשט פערזיכערען ווי טיעף עס גרייכט די מאכט פון זיין ליידענשאפט, ווען ער רעדט צו איהר פון ליעבע; זי וויל אריינ־דרינגען אין דעם תהום פון זיין הארץ און פון זיין גייסט.

דער מאן איז דער, וואס דארף בויען דאס הייהם — איז ער א גוטער בור־מייסטער? ער דארף זי בעשיצען פון ווילדע חיות — איז ער מוטהיג? ער דארף די מיטלען שאפען פאר די קינדער—האט ער גייסט אמביציאן און אויסדויער? דאס אלעס וויל דיא פרוי וויסען פאראויס. זי ווייס שוין, אז זי איז יונג און שעהן, אז זי קאן ערוועקען טויזענד פערלאנגען און ווינשונגען, אז זיא דארף נור א ווינק טאהן וועלען טויזענד יונגע פערליעבטע זיין לעבען איהרע פים; אבער זיא זוכט ניט בלויז א מאן, זיא זוכט ד ע ם בעשטימטען מאן, פון וועלכען זי זאל זיין איבערצייגט, אז ער וועט לאנג און מעכטיג זיין צוגעבונדען צו איהר, וועט זיין איהרער.

אזוי קאנען מיר שוין לעהרנען פון דיא ערשטע שטופען פון דער ליעבע יענע אייזערנע געזעצע פון וועלבע זי ווערט רעגיערט: אויף איין זייט די אונפערמיידליכע לופטיגע לייכטקייט פון די מאנסביל מיט זייער באגעהר פאר פיעל־ווייבעריי; און אויף דער אנדער זייט די שעהמעוודיגקייט, די צניעות און די העלדישע זעלבסט-בעהערשונג פון דער פרויענצימער, וואס דאס איז דער טרייער שומר פון דעם שיקזאל פון דער קינפטיגער פאמיליע.

א גרויסער טהייל פון דיזער איינפאכער סטראטעגיקע, וועלבע איז נאטירליך אין די צוויי ליעבענדע פערזאָנען, פון דער זייט פון דעם מאנספארשוין און פון דער זייט פון דער פרויענצימער, איז פערלאָרען געגאנגען דורך דער מאָדערנער קולטור־ענטוויקלונג. זייערע ראָלען זיינען שוין פארדעקט און פערפוצט, אז עס זעהט שוין ניט אויס אזוי, ווי דאס איז אורשפרינגליך אין דער נאטור פון דיא געשלעכטער. אבער אפילו איצט, ווען מען קוקט זיך נור גוט צו, קאָן מען אונטער דער פערפוצונג און פערפארבונג דערקענען די אורשפרינגליכע ליידענשאפט, וויא זי דריקט זיך אויס פערשיעדען אין דער ראָלע פון דעם מאן און אין דער ראָלע פון דער פרוי, ניט קוקענדיג אויף דער גאנצער פארשטעלטקייט, מיט וועלבע דאס איז שוין פערשלייערט געווארען.

דיא טאקטיק אין ליבעס־קאמפף

אפילו אין די גליקליכסטע פעלע פון דער ליעבע, וועלכע זיינען זעהר זעלטען, וואו צוויי ליעבענדע זיינעןביידע גלייך, אין דער זעלבער צייט, פערכאפט געווארען פון א שטארקער, ווארעמער סימפאטהיע איינער צום אנדערן — אפילו אין אזעלכע פעלע מוזען דער מאנסביל און די פרויענצימער א לייננערע אדער א קירצערע צייט האבען א גאנצע געשיכטע פ׳ן „ראמאנסירען״, ביז זייער ליעבע ווערט פערווירקליכט; זיי מוזען ארויסווייזען פריהער זייערע פיזישע, מאראלישע און גייסטיגע מעלות אויף אלערליי אופנים, ביז צווישען זיי קומט צו עפעס.

ווען אפילו זיי האבען שוין געוואונען איינער דער צווייטען מיט דעם ערשטען בליק, פון דעסטוועגען קומט זיי נאך אויס טעגליך און שטונדליך נאך אמאל צו עראבערן איינע די אנדערע מיט אלע קונציגע מיטלען פון הארצען, פון גייסט און פון באגעהר. פאר דעם גרויסען גאט פון ליעבע מוז געבראכט ווערען אלס מתנה יעדע שעהנהייט, יעדע פעהיגקייט, יעדע טוגענד, יעדע מעלה וואס איז פאראן אין מענשען.

אונזער האנד ווערט קיין מאהל ניט מיעד צו בעפוצען דעם אלטאר פון אונזער אידעאל מיט אלע פרוכטען און בלומען, וואס מיר געפינען אין פעלד און אין וואלד, מיט אלעס וואס איז שעהן אין דער נאטור און וואס גיט ארויס געשמאקע ריחות.

עס איז אין דער נאטור פון דער פרויענצימער, ווען אפילו זי איז שוין זיכער מיט דער לייב פון דעם מאן, אז זי זאל יעדען טאג עפעס א נייע מתנה ברייננען פאר זייער ליעבע, ווי זי וואלט יעדען טאג בריינגען א נייעם עהרענקראנץ א נייעם בלומען־בוקעט און ווי זיא וואלט זאגען יעדען טאג צו איהר געליעבטען: נא, אויך דאס געהערט דיר!״

און דער מאנסביל איז אויך אזוי, ווען ער צווייפעלט שוין אפילו ניט מעהר, אז די געליעבטע פארגעטערט איהם, דאך ווייזט ער זיין ליעבע יעדען מאהל דורך עפעס א נייע מין מתנה, א נייעם בעוויז פון זיינע גע־פיהלען, ווי ער וואלט ניט אויפהערען צו זאָגען פון זיין זייט : „און דאס איז אויך דיינס !"

דיזע געגענזייטיגער פערפיהרונג ווערט נאך נייטיגער דארט, וואו די צוויי ליעבענדע זיינען נאך פערשיעדענער איינער פון אנדערען. דוקא די פערשיעדענהייטען אין דער שטארקייט פון דער נייגונג, וועלכע זיי פיהלען איינע צום אנדערען, סיי דאס זאָל זיין דיא פערשיעדענהייט אין זייער עלטער, סיי אין דער שעהנקייט אדער אין דער שטעלונג פון יעדען פון די צוויי ליעבענדע, פאָדערט נאָך מעהר, אז זיי זאלען איינער דעם אנדערען ברייגגען אלץ נייע מתנות, אין וועלכע עס דריקט זיך אויס זייער ליעבען איינער דעם צווייטען.

דיא קונץ־שטיק פון דער ליעבע.

וואס העכער עס שטייגט די ענערגיע פון איינעם אלץ מעהר מוז דאָס אויסגעגליכען ווערען מיט דער רייכקייט פון דעם אנדערען, ביז עס פערשווינדען די פערשידענהייטען אדער ווערן אונבעמערקבאר און עס קומט ארויס דאָס גלייכגעוויכט, אהן וועלכען פאלקאמענע ליעבע איז אונמעגליך.

הונדערטע בענדער וואלטען געווען ווייניג, ווען מען זאל וועלען בעשרייבען די אונענדליכע צאָהל פון קליינע קונץ-שטיק, מיט וועלכע דער מאנסביל בעקומט די ליעבע פון דער פרויענצימער, אדער מיט וועל־כע דיא פרויענצימער ערוואָרעמט די אבגעקיהלטע נייגונג פון דעם מאן און טרייבט זיין ליידענשאפט צו דער העכסטער שטופע.

אין פיעל פעלע קומט אויס, אז דער מאן געהענטערט זיך מיט

יעדען טאָג אלץ מיט א טריט מעהר צו דעם געווינשטען צוועק. אבער בעת ער ערלויבט זיך שוין מיט א זשעדנער האנד אבצורייסען די פרוכט ציהט זיך דער צווייג אוועק פון איהם, ווי די פרוכט וואלט זיך אויפהויבען העכער דורך אן אונגעזעהענער מאכט, וואס נעהנטער די האנד קומט צו. ווי דאס קליין מיידעלע האלט א שטיקעל צוקער אין הענדעל און זאָגט צום הינטעלע: „העכער, נאָך העכער!" און וואָס נעהנטער דאס הינטעלע גרייכט צום צוקער אלץ העכער גיט זיך א הויב דאס הענדעל פון'ם מיידעלע; אזוי רופען צו די פרויענצימער אויף דעם גאנצען ערד־קוגעל צו די מענער, וועלכע זיפצען און שמאכטען נאָך זייער ליעבע.

וואס לייגגער, וואס הארטנעקיגער, וואס היציגער עס איז דער קאמפף צווישען דעם פערלאנגען און דעם בעקומען, אלץ הערליכער איז דער טריאומף פון דעם זיעג. זאָלען חוה'ס טעכטער זיך ניט בע־קלאָגען אויף דער צייט, וואס געהט פערלארען פאר דער גאנצער סדרה פון'ם ליעבעס־קאמף; ניט נור ברייננט דער לייגגסטער קאמפף דעם שעהנסטען זיעג, נאָר דיא ערשטע מאמענטען פון קאמפף גופא זיינען שוין א טהייל פון דער ליעבעס גן עדן; דיזע מאמענטען גופא פון קאמפף זייגען א פערגעניגען. די לייכטע געווינונג גיט קיין מאהל ניט אזוי פיעל הנאה, וויפיעל דער זיעג נאך א לאנגען שטארקער קאמפף.

וואס לייגגער דעם קאמפף אלץ בעסער.

אויב איהר, פרויען, האָט די זעהר גלענצענדע, אָבוואָהל שווערע אויפגאבע, צו פערטיידיגען זיך געגען א גאנצע מחנה פון מענער, וואס זוכען אייער ליעבע, דאן פערדאפעלט די קונסט פון אייער סטראטעגיק און טאקטיק. זייט איהר ווירקליך שטארק, דאן וועט איהר זיעגען און וועט אויסוועהלען דעם בעסטען צווישען דיא גומע, וועלכע זוכען אייער ליעבע צו בעקומען.

מיט אייער מיטלען אין קאמפף מאכט איהר גרעסער די אונגעדולד

פון אייערע פארעהרער, אזוי אז די שוואכע אין זייער ליעבע וועלען אב-פאלען. פריהער וועלען זיך צור קניהען די, וועמעס ליעבע איז זעהר א קנאפע אדער דיא, וועלכע האבען נעזוכט בלויז צו בעפריעדיגען זייער תאוה; אבער דיא, וועלכע ליעבען שטארק און וועמעס ליידענשאפט איז טיעף, אזעלכע פערליערען ניט די געדולד און ווערען ניט מיעד; זייער ליעבע וואקסט אכץ שטארקער, וואס מעהר זיי שטויסען זיך אן אויף ווידערשטאנד.

און דאן ווען איהר ווערט שוין מיעד, גיט איהר דיא האנד יענעם, וועלכער האט אם לייגנסטען געווארט און אם לייגנסטען גע-קעמפפט און איהר זייט זיכער אז איהר האט גוט אויסגעוועהלט.

ליידער איז אונזער שפראך צו ארעם און מיר האבען ניט קיין גענוג ווערטער אויסצודריקען דיא פיזיאלאגיע פון דעם ליעבעס-קאמפף, די געווינונג פון ליעבע אויף דעם וועג פון נאטור-געזעצע. די ענגלענדער געברויכען דעם ווארט „קארטשיפ" (אין דייטש ווערט דאס זיין „ווערבונג"; אויף אידיש וועט זיין דער נעהנטסטער ווארט, וואס זאל אויסדריקען דעמזעלבען זינען, „שדכענען זיך") און דארווין האט געברויכט דיזע, ווארט אין א פיעל ברייטערען זינען אנווענדענדיג איהם אויף חיות.

קאקעטסטווע איז אויך א פארם פון דערזעלבער קונסט צו ער-ווערבען זיך איינעמס ליעבע. אבער דיזע פארם בעלאנגט שוין מעהר צו פאטהאלאגיע, ווארום קאקעטסטווע איז א קראנקהאפטער מיטעל צו ערוועקען ליעבע. דעם מיטעל געפינען מיר מעהרסטען ביי ווייבער, אבער מען קאן דיזע אייגענשאפט געפינען אמאל אויך ביי מענער, און ביי מאנכע איז קאקעטסווא איינגעווארצעלט שוין אין זייער נאטור. איינענליעבע האט א גרויסען חלק אין קאקעטסטווא, אזוי אז דיזע פארם בעלאנגט מעהר צום פעלד פון שטאלץ אלס צום פעלד פון ליעבע.

קאקעטטסטווא א קראנקהאפטער מיטעל.

דיא פיזיאלאגישע צוציהונג איז א בעדערפעניס פון דער נאטור ; די קאקעטטסטווא אבער איז א צולאזענקייט ; די בעדערפעניס געפעלען צו זיין איז איינע פון די גרונד־עלעמענטען פון דער ליעבע, דאס איז איינער פון איהרע שטארקסטע מיטלען; די קאקעטטסטווא איז אבער אזא מיטעל, וועלכער מאכט זיך אליין פאר א צוועק. ווען דער זיעג איז שוין עררייכט געווארען לייגט די פארפיהרונג אוועק איהרע וואפען, עס איז מעהר ניט נויטיג צו קעמפפען; די קאקעטטסטווא אבער איז אונשטערבליך און זי ווידערהאלט יעדען טאג איהר פייער צו ערוועקען איהרע קראנקהאפטע תאוות.

די קאקעטטסטווא קאן זיך אנדערש ניט בעפריעדיגען, וואו זי זאל יעדען טאג ניט ערוועקען נייע פערלאנגען אין דעם, וועלכען זי האט שוין בעזיעגט ; פאר איהר איז גלייכגילטיג, צו זי ענטפערט אויף דער לייצענשאפט פון פיעל פערזאָנען אדער איין פערזאָן, ווען זי זאל נור פון פיעלע פערזאָנען געליעבט זיין.

אין דער נאטור פון קאקעטטסטווא איז ניט צו בענוגענען זיך מיט איין וואהרער ליעבע; ארום דער וואהרער ליעבע מוז נאך זיין א קראנץ פון קליינע באנעהרען. אין דער צייט וואס דאס הארץ געהערט אין גאנצען צו איינעם, וועט זי פון דעסטוועגען שיינקען א שמייכעל, א זיפץ אמאָל טאקע אפשר, גאָר ניט מיינענדיג, א קוש, און ארומנעהמען דעם צווייטען, וועלכען זי וויל דאך ניט פערליערען אלס איהר פארעהרער און וועלכען זיא האלט מיט גאנץ שטארקע פעדים פון האפענונג צוגעבונדען צו זיך. דאס איז שוין אין בעסטען פאל.

אין די ערגסטע פעלע האט דיא קאקעטטסטווא גאָר קיין איינעם ניט, קיין איין אמת געליעבטען ניט ; דאס הארץ בעלאנגט אין דער

ווירקליכקייט קיינעם ניט, און צוגעזאָגט איז עס אלעמען . און דיא געוואלטיגע אנשטריינגונג אלעמען געפעלען צו זיין שוואכט אזוי אב דיא געפיהלען, אז דאס צוטרויסעלט דעם סאמע מארך פון כאראקטער, אזוי אז קיין אויפריכטיגע און ווארעמע געפיהלען קאנען זיך שוין אין אזא הארץ ניט ערוועקען.

דיא אונערמידליכע קאָקעטקעס און די מענער וואס זוכען אלץ געפעלען צו זיין, אזעלכע ליעבען קיין מאהל ניט. און אזוי ווי אין ליעבע איז די ערשטע זאך ניט צו האבען קיין מפלה, דערפאר קומט אויס אז קאקעטסטווא איז די ריינסטע זאך, ווייל אליין ווערט מען דאך שוין קיין קרבן ניט זיין.

מיר ווערען אבער אלע טאג מאראליש אויפגעבראכט זעהענדיג אזוי פיעל פרויענצימער, וועלכע מאכען משא־מתן מיט זייערע שמייכעלאך און מיט זייער באגעהרונג. זיי שפּיעלען מיט דער ניט שעהמעוודיגקייט, ניט פיהלענדיג אפילו דעם רייץ דערפון; זיי שפּיעלען זיך מיט דער ליעבע, פון וועלכער זיי ווערן גאר ניט צוטרויסעלט. און עס פאלען קרבנות, וועלכע כאפּען זיך אריין אין זייער נעץ, ווייל זיי האבען געדיינקט אז עס איז אונמעגליך דאס זאָל אלעס זיין לינען און פערראטה.

דיא מעשים טובים פון דער קאקעטקע זיינען אזוי ווי אסבעסטאָס, וועלכען עס נעהמט ניט קיין פייער דערפאר, ווייל ער האט אין זיך גיט קיין ברענ־שטאָף; דאס איז א ריין פיזישע, און אנאטאמישע טוגענד, און ווער עס שעצט דאס, וואס די קאקעטקע אליין בלייבט ניט געזינ־דיגט, פארשטעהט ניט, אז איהר פעהלט גאָר דער פייער פון ליידענ־שאפט. מען דארף ניט האבען קיין געפיהל פון מאראל, מען דארף גאר־נישט פארשטעהן אין דעם בוך פון דער פיזיאלאגיע פון מענשענס הארצען אום צו שעצען די טוגענד פון דער קאקעטקע.

יענע פון די לעזער, וועלכע האבען דעם אונגליק צו ליעבען א פרויענצימער א קאקעטקע, זאלען קיין מאהל ניט פארגעסען, אז קאקעט־סטווא בעלאנגט צו די קראנקהאפטע תאוות פון געפיהל. אויב אזעלכע

דורשטען ליעבע, זאלען זיי דאס זוכען צו בעפרידיגען אנדערשוואו, ווייל זיי האבען פערבלאָנזשעט ניט אויפן ריכטיגען וועג. זוכט אין דער קא-קעטסטווא א שטיפעריי, א שפיעלכעל, א פייערווערק, א קונצען-מאכעריי א מאסקאראד, אבער זוכט דארט ניט דעם פייעריגען באנעהר פון ליעבע; זוכט דארט ניט דאס קלאפען פון א ליעבענדער ברוסט, ווארום אין קאקעטסטווא קאן מען עפעס אזוינס ניט געפינען.

די אמת'ע ליעבע, וועלכע בעשטעהט ניט בלויז פון תאוה אליין, נור פערלאַנגט צו בעזיצען אונבעשרענקט די געליעבטע פערזאָן — אזא ליעבע פארשטעהט ניט דיא קונציגע שטיקלעך פון קאקעטעריי; דיא אמת'ע ליעבע האט ניט די געדולד און ניט די רוהיגקייט צו בעשעפטי-גען זיך מיט אזעלכע זאכען.

פונקט אזוי ווי א זשעניע צייכענט זיך אויס פון דעם געוועהנליכען מענשען דערמיט, וואס ער שטעהט העכער פון דיא קליינליכע זארגען פון'ם הויזליכען לעבען, אזוי קאן די אמת'ע פייעריגע ליעבע ניט פאר-נעהמען זיך מיט קאקעטישע קונצען, וועלכע דריקען זיך אימער אויס אין קלייניגקייטען.

דיא אמת'ע ליעבע איז ווי א פעלדמארשאל, וועלכער שטרעבט מיט זיין גאנצער פעהיגקייט צו געווינען א זיעג, אבער קימערט זיך ניט וועגען דער קאזארמע דיסציפלינע, וועגען די קנעפלעך פון דעם סאלדאטס מונדיר.

דיא אמת'ע ליעבע דונערט, בליצט, וויינט, סטראשעט און בעט רחמים; זי ווערט פערצווייפעלט — קעהרט זיך אבער ווידער צוריק; און ווען זי ווערט אפילו טויטליך דערשלאָגען, קאן זי אבער אויך טויט-ליך טרעפען צוריק; זי פלוכט און זי בענשט — זי קאן אלעס טאהן, נור איין זאך איז דא וואס זיא קאן ניט; זיא קאן ניט שפילען טעהאטער. די קאָקעטסטווא איז אבער פארקעהרט, זי איז די אויסגעצייכענטסטע שוישפיעלערין.

אויב אין דער נאטירליכער ליעבע איז יא דא קונסט, איז דאס

פיידען די קונסט אלע אונזערע מעלות ארויסצובריינגען אויפן קלאהר־סטען אופן. אזוי ווי מיר ווילען געפעלען זיין, ווען מיר זיינען פערליעבט זוכען מיר זיך אליין אויסצובעסערן, מיר זעהען דאן ארויסצובריינגען אונ־זער נאטירליכע און קינסטליכע שעהנהייט.

דיא געשטאלט פון דער ליעבע.

פון דיביידע ליעבענדע איז דער מאן דער שטארקערער און זיין גרעסערע קראפט איז די הויפט וואפען, מיט וועלכע ער דערשלאָגט זיך איהר ליעבע; אבער ער טרויסעלט ניט זיין לויבענ-גריוועע און סטאר־שעט ניט לאנג; ניט קוקענדיג אויף זיין גבורה, פאלט ער צו דער פרויענצימערס פיס און בעטעלט א ליעבעס נדבה.

און דיא פרויענצימער, וועלכע איז דיא שוואכערע צווישעןביידען שפיעלט מיט איהר צארט העגטעל אין דער גריווע פון דעם לויב און האט א גוואלדיגע הנאה פון דעם וואס זיא קאן ארויפשטעלען איהר פיסעל אויף זיין ווילדען כח און זאגען: „ער איז מיינער“.

דאס צייגט אם שארפסטען די געשטאלט פון דער ליעבע צווישען די צוויי געשלעכטער. און דער מאן, וועלכער שטעהט גאר דוכט זיך אויף די קניע און בעט וויינענדיג אום איהר ליעבע, פאלגט אין אמת'ן בלויז דעם אונערבארעמליכען געזעץ פון דער נאטור און דאס איז בשום אופן פאר איהם ניט קיין ערנידריגונג און ער פערליערט דורך דעם ניט זיין עהרע.

אבער איידער ער בויגט זיינע קניע קעהרט ער געוועהנליך איבער הימעל און ערד, ער רוהט ניט און שווייגט ניט. א לויב בין איך פאר אנדערע, נור פאר דיר בין איך א לעמעלע"... זאגט דער מאן צו דער פרוי, וועלכע ער באנעהרט. און ערשט דאן ווען איהר תקיפות'דיגער האלטונג האט בעזיעגט זיין קראפט, דערפיהלט זיך חוה'ס טאכטער

פאלקאמען. און דער מאן, וועלכער דערפיהלט דיא ווייבע פארמען פון דער פרוי לאשצען זיך צו זיין רויער, קרעפטיגער נאטור, דעפיהלט זיך עפעס אזוי ווי פערדאפעלט אין זיין עקזיסטענץ.

ביידע צוזאמען אבער פיהלען זיך אויף דער העכסטער שטופע פון הערציגקייט, ווי דאס פאלקאמענסטע וועזען, וועלכעס בעשטעהט פון דער סוממע פון א מענליכען און א ווייבליכען אינדיווידואום צוזאמען.

ווען אונז קומט ארויף א שווערע פראבלעם פון מאראל און מיר דארפען זי לייזען, איז די בעסטע עצה דיא פראבלעם צו פעראיינפאכען און לייזען זי פון דעם שטאנדפונקט פון פיזיאלאגיע. מיר מוזען אריינ־קוקען אין דעם גרויסען בוך פון דער נאטור, דארט שטודירען די געזעצע פון לעבען און אנווענדען זיי צו די ערשיינונגען פון דער מענשליכער וועלט. דעריין בעשטעהט דער גאנצער סוד פון לעבען.

אויף שריט און טריט ווייזט זיך דא אין אונזערע אונטערזוכונגען וועגען דעם געפיהל פון ליעבע וואס זיינען דיא עלעמענטען, וואס מאכען אז איין פרוי זאל זיין פערפיהרערישער פון אלע אנדערע פרויען דאס איז די שעהנהייט, די געהויבענע האלטונג און די הארציגקייט? און וואס זיינען די עלעמענטען, וואס מאכען אז איין מאנספערזאן זאל זיין אנצי־הענדער פון אלע אנדערע? דאס איז די קראפט, דער מוטה, דער גייסט. דערפון קומט ארויס די צוציהונג, די נייגונג, וועלכע זעהען אזוי זיך אפשר אויס נאריש און געהיימניספול, אונפערשטענדליך, אבער דאס זיינען דיא איינפאכע קוועלען פון דער פיזיאלאגיע פון די געשלעכ־טער.

דער מאן מוז ארויס ווייזען מעהר איידער געוועהנליך זיין מענלי־כע נאטור אום צו קאנען געווינען דיא ליעבע פון א פרוי, און דיא פרוי מוז פאלשטענדיג ווייבליך זיין אום דעם מאן געפעלען צו ווערן. ביידע מוזען זיך אויפהויבען צו דעם אידעאל פון זייער געשלעכט אזוי ווייט, וויא ווייט עס קאן נאר וואגען דעם טרוים פון דעם דיכטער.

די פרויענצימער ווענדעט דערפאר אן איהר גאנצע קונסט, פיינט

זיך אוים מיט די בעסטע בליהונגען פון איהר געפיהל ווי מיט דיא ריחות פון די שמעקענדסטע בלומען, צייגט ארוים איהר רייצענדסטען חן און ווענדעט אן אלע מיטלען פיזישע און מאראלישע אום צוציהען איהם. און אין גרונד בלייבט דיא פרויענציממער דאס, וואס זיא מוז זיין — אן עכטע פרוי.

און דער מאן שטרענגט אויך אן זיין עהרגייץ אויף וויא ווייט ער קאן; ער ווייזט ארוים אלע אוצרות פון זיין גייסט און לייגט עס אלעס צו די פיס פון זיין געטין. אבער ווער ער זאל ניט זיין אין זיין באנעהר פון דער ליעבע: א העלד אדער א מארטירער, ספארטאקוס אדער צעזאר, נעצאהממטער אדער ווטהענדער לויב, אבער אין גרונד בלייבט ער תמיד מאן.

קורץ, די גרויסע ליעבע איז די קאנצענטרירונג פון אלע אונזערע קרעפטען אונטער דער לייטונג פון דעם מעכטיגסטען און ווארעמסטען פון אלע אונזערע באגעהרען; און נעהמליך דער באגעהר: צו ליעבען און געליעבט צו ווערען. אהן דעם איז דיא צוציהונג פון געשלעכטער א געמיינע פערפ־הרונג, א חוב פון תאוה, א שענדליכער האנדעל און קראנקהאפטע זעלבסט־ליעבע, א פארברעכען אדער א צולאזענקייט.

דיא קונסט צו ליעבען און געליעבט צו ווערן.

1

עס איז שוין א כלל, אז דער וועלכער ווערט ניט געליעבט, איז תמיד אונגערעכט. און דיזער כלל איז אזוי אויביג ווי די וועלט, אזוי אלט ווי דעם מענשענס לעבען אויף דער ערד, אזוי אונפערענדערליך, ווי דיא געזעצע, וועלכע בעהערשען דיא וועלט.

2

יעדערער בעקומט געגוי אזוי פיעל ליעבע, וויפיעל ער פערדינט.

3

ווען מען געברויכט דעם אויסדרוק „פערדינט" אין ליעבעס־אנגע־לעגענהייטען, מיינט מען דאס ניט אין'ם זינען פון גערעכטיגקייט, ווארום אויף דעם וואגשאל פון ליעבע ווענט שעהנקייט ניט וויניגער פון גייסט, הארץ, העלדישקייט, הייליגקייט, און ז. וו. —

4

צו זאָגען דעם, וועלכער ליעבט: זיי גערעכט—איז א מין נארישער חוזק מאכען, דערפאר ווייל איינער פון די הויפט כאראקטער־ציגע פון דער ליעבע איז די אונגערעכטיגקייט.

5

דיא ליעבע איז דיא אונפארשעהמטסטע, דיא שטארקסטע דיא מורא'דיגסטע פון אלע אונגערעכטיגקייטען. די ליעבע שיינקט איהר חן דעם ערשטען בעסטען, קאָן דאָס זיך זיין דיא הערליכסטע באשעפענעס אדער די געמיינסטע, און עס מעג זיך אפילו זיין להיפוך דער וואהרהייט, דער טוגענד, דער דאנקבארקייט און געגען דיא געשריבענע געזעצע און געגען די שטארק איינגעוואָרצעלטע געוואהנהייטען.

6

דיא מוטער האט א קינד געבארען. האט עס צוואנציג יאהר מיט קוסען און האלזען ערנעהרט. זיא האט מיט דאס קינד געאטעמט, געשלאָפען און שמערצפאלע נעכט געוואכט איבער איהר ליעבלינג;

מיט דאס קינד אליין האט זיא דיא בעסטע טעג פון איהר לעבען פערבראכט. מוטער און טאָכטער האבען זיך דורך דיא אלע מיליאָנען פון מינוטען פון א פינפטעל יאהר—הונדערט הארץ צו הארץ, געדאנק צו געדאנק, קערפער צו קערפער געדריקט. דוכט זיך גוט, מיט איין מאָל האט דיא ראָזינע, צוואנציג יאָהריגע ענגעל א יונגען מאן מיט שווארצע וואָנציקלאך אויף איהר וועג אנגעטראפען, און יענע שווארצע וואָנציקלאך מאכען א סוף פון דער צוואנציג יאָהרינער ליעבע. דיא זונן פון מוטער־ליעבע ווערט פערדונקעלט, אויסגעלאָשען פון דער גרויזאמער אונגערעכטיגקייט פון דער געשלעכטליכער ליעבע.

7

זאָל זיך דארום דער וואס רעדט וועגען ליעבע בענוצען מיט אלע אוצרות פון דעם רייכסטען ווערטער־בוך, נור זאל ער קיין מאהל ניט געברויכען דאס ווארט „אונגערעכטיגקייט," וואָרום דאס איז אן אונזינען.

8

דער גרויסע דיכטער דאנטע האָט געזאָגט: „די ליעבע האט נאך קיין מאָהל ניט געצוואונגען צו געגענ־ליעבע"— און ער האט געהאט רעכט, ווארום אין דעם טעמפּעל פון ליעבע פיהרען אזוי פיעל טיהרען, אז אין ערגסטען פאל, ווען מען זאל זיך נור גוט איינבויגען קאן מען אהין אריין אפילו דורך דער שמאלער, נידריגער טיהר פון דאנקבארקייט. ליעבע אויס רחמנות ליידעט במעט שטענדיג פון אן ארגאנישער קראנקייט, ווי א סקראפולעזע קינד, וועלכען מען דארף היילען מיט יאָד און מיט ים־בעד־דער. מיינע גוטע פריינד וואלט איך א ליעבע אויס מיטלייד קיין מאָל ניט געוואונשען.

9

יעדענפאלס איז אימער בעסער, ווען מען שיינקט ליעבע אויס דאנקבארקייט, איידער אז מען בעטעלט זיא אויס פאר דאנקבארקייט. עס איז אלע מאָהל בעסער.יענער זאָל מיר שולדיג זיין, איידער איך זאל יענעם שולדיג זיין.

10

עס איז פאראן אַ מין ליעבע, וועלכע איז געזעעט געוואָרען אויף דעם באדען פון פערשטאנד, איז געוואַרעמט געוואָרען פון קלוגקייט, און בעוועסערט געוואָרען טעגליך פון געוואהנהייט. פון דיזען מין ליעבע קאָן גראד ארויסקומען א געזונדע פלאנצונג, וועלכע זאָל ברייננען בלומען און פירות. אבער ווער וויס אויב דיא בלומען און די פריכטע זיינען די אמת'ע סמנים פון דער ליעבע.

11

עס זיינען פאראן ווייניג געזונדע מענשען וואס זאָלען האבען אב־געלעבט זייער לעבען און האבען קיין מאָהל קיין פרויענצימער ניט בע־זעסען ; עס זיינען אבער פאראן זעהר פיעל מענשען, וואָס האָבען אב־געלעבט זייער לעבען און האבען קיין מאהל ניט געליעבט. פאר אזעלכע איז דיא ליעבע, וויא דער הונגער, וויא דער דורשט ; דער אונטערשייד איז נור, וואס הונגער און דורשט קאן מען שטילען מיט ברויט און וואסער; פאר דער ליעבע דארף מען אבער האבען א מענשען פון פרויען־געשטאלט אום צו זעטיגען דעם הונגער און לעשען דעם דורשט.

12

דער הימעל פון איטאליען איז ניט ווייניגער קלאהר און גלענצענד וו..ן אפילו נאך לאנגע טעג פון רעגען און וואלקען ; דארטען אבער וואו דער הימעל איז אויביג גרוי. דאָרט איז ניטא גענוג זונן און ווינד, וואס

זאָל דעם הימעל פארבען אויף בלאָה. אזוי איז אויך מיט דער ליעבע : איז דיא ליעבע אן עבטע , א וואָהרהאַפטע, וועלען זיך אויסהיילען איהרע שווערסטע און בלוטיגסטע וואונדען, פון אונטער א בארג מיט אַש, שפארט זיך איהר פייער דורך אין אונטער די גרעסטע אייז־בערג פער־לירט זיא ניט איהר ווארעמקייט ; זיא קאָן הונדערט מאהל איינשלאָפען און וועט זיך הונדערט מאהל אויפכאפען ; הונדערט מאהל שטארבען און הונדערט מאהל ווידער אויפלעבען. און אויב זיא וויזט ניט אזעלכע וואונדער קאָן דאס זיין אלעס אין דער וועלט, פריינדשאפט, ליידענ־שאפט, אבער קיין אמת'ע ליעבע.

13

איהר ליעבענדע, האט נור קיין מורא ניט פאר קיין שטורעם, קיין דונער און קיין בליץ ; האט קיין מורא ניט פאר קיין קינזשאל און פאר קיין גיפט אָדער ערד ציטערניש ; לאכט זיך אויס פון פערלוימדונג, פון קנאה און פון שנאה. אבער פאר איין זאך מוזט איהר זיך אויסהיטען, אויב איהר ווילט אז דער פייער פון אייער ליעבע זאָל קיין מאהל ניט פערלאשען ווערן ; אז דער דימענט פון אייער אוצר זאָל שטענדיג פינק־לען ; איהר מוזט זיך אויסהיטען פון דעם שרעקליכסטען פיינד פון דער ליעבע — פון דער לאנגווייליגקייט.

14

ליעבען בלויז איין שטונדע, דאס איז די ליעבע פון א חיה ; ליעבען איין טאג איז שוין מענשליך ; ליעבען דאס גאנצען לעבען, איז מלאכים־ליעבע ; דעם גאנצען לעבען איין פערזאָן ליעבען — דאס איז געטליך.

15

דער מאן וואס ליעבט טהיריש איז פאלינאמיש (לעבט מיט פיעלע ווייבער) דער מאן וואס לעבט מענשליך איז מאנאגאמיש.

16

דיא נאטור האט דעם מאן געמאכט פאר א פאלינאם; די ער־האבענע אויפגאבע פון דער פרוי איז צו מאכען איהם פאר א מאנאנאם.

17

צו האבען מעהר אלס איין ליעבע אין דערזועלבע צייט איז ליידענ־שאפטליך, נידריג, פאלש און קויפליך; אזא ליעבע איז קיין מאהל ניט קיין אמת'ע. אבער איין ליעבע נאך דער אנדערער קאן זיין אויפריכטיג, גליהענד און הייליג.

18

דער געדאנק, אז מען קאן אין לעבען נור איין איינציגען מאהל ליעבען, איז איינער פון די גרעסטע דומהייט, וועלכע די ליעבע פלוידערט טעגליך אהן א זינען.

19

דער וואס האט שוין מעהר ווי איין מאהל געליעבט. איז ווירקליך ניט אין שטאנד אייך צו זאגען, וועלכער איז געוועזן זיין ערשטע, זיין אמת'ע ליעבע. ווען מען וויל דעריין געפינען א טאלק און ניט פלאנטערן זיך, איז דאס בעסטע אויסצושטעלען זיי בסדר נארן אויף־בית, כראנא־לאגיש. און דאן וועט אויסקומען אז די עלטסטע און די הייססטע ליעבע איז די, וועלכע הויבט זיך אן מיטן א.

20

ווען מען וויל די ליעבע רייניגען פון דערנער; ווען מען וויל איהרע וואונדען היילען, בעלעבען זיא, פעראיידעלערן זיא און מאכען זיא פאר דער הויפט־פרייד פון לעבען — דארף מען געברויכען נור איין איינציגען

מיטעל: א ביסעל אויפריכטיגקייט.

21

אויב א בעליידיגונג קאָן טויטען דיא ליעבע, איז א סימן אז אין איהר איז געווען מעהר אייגענ־ליעבע אלעס ליעבע.

22

זעהר אפט איז די ליעבע ניט מעהר ווי אייגענ־ליעבע מיט ליידענ־שאפט געווירצט!

23

פאר דער ליעבע איז ניטא אזא זאך וואו געמיין, מיאוס, אונ־פאסיג; דיא ליעבע איז א ליכט, וואס מאכט מיט איהרע שטראהלען אלעס קלאהר; אזוארעמקייט וואס צושמעלצט יעדעס אייז; א זיסקייט וואס פערטרייבט יעדען טעם פון ביטערנים.

24

יעדער בעריהרונג פון א מאן און א פרוי איז אונריין, אויב דאס איז ניט ערוואַרעמט פון דער ליעבע; פארקעהרט, יעדער באגעהר איז צניעות'דיג און זויבער, אויב עס איז אין שאטען פון דער ליעבעס מעכ־טיגע פליגלען.

25

ניט די שעהמעדינקייט און ניט די גוטסקייט, ניט דיא דאגמען און ניט דיא לעהרען פון דרעהקעפּ, ניט זיי זיינען דיא אנווייזער פון דיא גרעניצען, וואס איז אנשטענדיג און וואס איז ניט אנשטענדיג צווישען מאן און פרוי; דיזע גרעניצען ווייזט אונז אן זיכער און אָהן א טעות דיא האַנד פון דער ליעבע.

26

דיא ווייבס־פערזאָן, וועלכע מען ליעבט, איז תמיד א מלאך — גאנץ גלייך, עס מעג זיך זיין מוטער, שוועסטער, טאָכטער אָדער ווייב. די פרויענצימער, וועלכע מען ליעבט ניט, בעטראַכט מען מעהר ניט ווי א פרויענצימער, מעג זי זיך אפילו זיין שעהן ווי ראפאעלס פאָרנארינא און פּלאַסטיש ווי די ווענוס פון מילאָ.

27

פון דעם אויגענבליק אן, וואס מאן און פרוי האבען איינער דעם אנדערען ארויסגעזאָגט דאס געהויבענע ווארט: „איך ליעב דיך!" פון דיזען מאָמענט אן ווערען זיי, גאַר אָהן זייער וויסען, יענע כהנים פון א בית־המקדש, וועלכע מוזען אבהיטען דעם אש־תמיד פון זייער באגעהר, זיי דארפען היטען אז דער הייליגער פייער זאָל ניט דערשטיקט ווערן פון צופיעל ברענ־שטאף און זאל ניט פארלאָשען ווערן דורך צו ווייניג לופט אדער צופיעל קאלטקייט. דעריין ליגט דער גרויסער סוד פון דער קונסט אויביג צו ליעבען.

28

אין דער ליעבע איז דאס פערלאַנגען ווי א קליין פייגעלע, וועלכען מען גיט אין די הענד פון א קינד; דאָס קינד צערטעלט און פיטערט דאס פויגעלע אזוי פיעל, אז עס שטארבט פון צו רייכע נאהרונג.

29

די ליידענשאפט איז זעהר אפט די מוטער פון דער ליעבע, אבער נאך אפטער איז זיא אויך איהר מלאך המות.

30

איינער פון דיא גרעסטע ליגען אין דער גאנצער געשיכטע פון דער מענשליכער פאמיליע איז, ווען דיא פערליעבטע שווערען זיך מיט בער־ריהמעריי : „איך ליעב דיך אויביג, איך ליעב דיך שטענדיג אזוי וויא איצט !" ווארום אין אמתן ליעבט מען שטענדיג אויף פערשיעדענע אופנים און יעדען טאג, יעדע שטונדע, יעדע מינוט ליעבט מען אויף אן אנדער אופן. מיט דער ליעבע אין עס וויא מיט אלע לעבעדיגע, יונגענד־ווארמע זאכען וועלכע ענדערען זיך שנעל, און גראד דאס ווייזט זייער יונגקייט און זייער קראפט.

31

ווער עס מיינט, אז צוויי קוסען קאנען זיין גלייך איינע צו דיא אנדערע, צוויי אומארמונגען קאנען זיין גלייך, דער ווייס נאך ניט אפילו דעם אלף־בית פון דער ליעבע.

32

מען וועט דיך זעהן — מען האט דיך געזעהן — מען וועט אונז זעהן—מען האט אונז געזעהן; דאס זיינען פיער אקטען איינער נאך דעם אנדערען אין דער גרויסער קאמעדיע אדער טראגעדיע פון דער ליעבע.

33

דער האנד־דרוק איז דער לעצטער, דער אינערליכסטער אויסדרוק פון פריינדשאפט ; ער איז אויך אבער אפט דער ערשטער טריט אויף דעם וועג פון דער ליעבע.

34

דיא האנד איז זעלטענער פאלש אין דער ליעבע אלס דיא ליפען

אדער דיא אויגען ; אפילו דיא פאלשע פרויענצימער געטרויט שטענדיג איין אויפריכטיגען האנד־דרוק, ווייל זיא האלט עס פיר דעם אינשול־דיגסטען אויסדרוק פון הארצען.

35

ווער עס פארשטעהט ניט דיא שפראך פון א האנד־דרוק, יענער פערדינט ניט צו ליעבען אדער געליעבט צו זיין. א פרוי ווייס וויא דורך דער שפראך פון א האנד–דרוק צו זאגען אונז : „בלייב“ אדער „געה“ ; זי קאן אונז דורך דיזער שפראך אויך זאגען : „איך האב דיך געליעבט — איך ליעב דיך — איך וועל דיך ליעבען.“

36

וויא אפט און ווי פערשיעדען יעדען מאהל בעזונדער ווייס א פרוי וויא מיט בלויז א האנד־דרוק אונז צו זאגען דאס אינהאלטס–רייכעווארט. פ י ע ל י י כ ט !

37

דיא ליעבע ענטשטעהט און פארגעהט אזוי ווי די זונן און ווי אלע גרויסע גייסטיגע און מאטעריעלע ערשיינונגען צווישען פארטאג און פאר־נאכט — צווישען דעם „פ י ע ל י י כ ט“ פון האפנונג און דעם „כ י י ד ע ר“ פון חרטה.

38

דיא ליעבע איז א בלום, דיא הייראטה איז א פרוכט, אבער דיא האדעוואניע פון בלומען און דאס קולטיווירען פון פרוכט–בוימער זיינען אזוי ענג פערבונדען, אז זיי ערשיינען ווי א צווילינג. פון דעסטוועגען דארף מען ניט פערלאנגען קיין בלומען פון א פרוכט גארטען און קיין פרוכט פון א בלומען־גארטען.

39

עס איז פונקט אזוי וויא צו פרעגען איינעם : וואס וואלט איהר בעסער וועלען האבען א געליעבטע אדער א פרוי ?" ווי מען זאל איינעם פרעגען : "וואס ווילט איהר בעסער, א רויז אדער א פיטשעץ ?"

40

פעראייניגט אין אייער ליעבע אזוי ווייניג איינען־ליעבע, וויא עס איז נאר מעגליך, דאגעגען רעכענט אימער דאס אייער געליעבטער האט צו פיעל איינען־ליעבע. אויף דיזען אופן וועט איהר זיך קיין מאל ניט געפינען בעלייידיגט אין זיך היטען דעם געליעבטען קיין מאל ניט צו בעלייידיגען.

41

אלע צוויליזירטע נאציאנען האבען געזעץ ביכער מיט דינים איבער פערשידענע פערברעכען און זינד; דאס געזעץ־בוך פון דער ליעבע האט נאר איין שווערען פערברעכען, דאס איז דיא פ א ל ש ק י י ט ; דער ל י ג ע ן אין נאר איין איינציגע שטראף, און דאס איז דער ט ו י ט.

42

מאנכע וואונדערען זיך, ווי אזוי קאנען דיא קאמפאזיטארס מיט זיבען נאטען בלויז שאפען אזעלכע רייכע אוצרות פון הארמאניע, אדער ווי אזוי די מענשען קאנען מיט פינף און צוואנציג בוכשטאבען בלויז אויסדריקען מיליאָנען פון געדאנקען. איך געפין דעריין קיין וואונדער ניט זינט די ליעבע קאן מיט דריי נאטען בלויז שאפען א וועלט פול מיט שמחה און א וועלט פול מיט יסורים.

43

דיזע דריי נאָטען זיינען: וואַרטען, זעהען זיך, שיידען. אדער מיט אנדערע ווערטער: פערלאנגען, בעזיצען בע- קלאגען וויפיעל פערבינדונגען וויפיעל גליק און אונגליק האבען דיזע דריי ווערטער געבראַכט אויף דער וועלט.

44

דאס פערלאנגען איז כמעט פאר אלע מענשען א כלי, וועלכע מען ליידיגט אויס; פאר מאנכע גליקליכע איז עס א ים מיט עבבע און פלוט; פאר דיא נאר ווייניגע אויסגעוועלטע איז עס אן אויביגער שטראם, וועלכער פליסט שטענדיג און הערט קיין מאהל ניט אויף; איין כוואליע יאָגט נאָך די אנדערע און עס איז קיין סוף ניטא צו דער בעוועגונג.

45

ביי א גרויסער מאסע פון ליעבענדע קומט די ליעבע ארויס פון׳ם פערלאנגען, און דאס פערלאנגען ווערט געטויט פון דער ליעבע; ביי די ווייניגער גליקליכער איז אבער דו ליעבע טאקע די טאָכטער פון פער- לאַנגען, נור אין דערזעלבער צייט איז זיא אויך דיא פרוכטבארע מוטער, וועלכע ברייננט ארויס אלץ נייע פערלאנגען, וועלכע האלטען אין איין ענטוויקלען זיך.

46

אלע, וועלכע פרעגען: וואס איז דער תכלית פון לעבען? אלע, וועלכע פארשילטען דאס לעבען, האבען ענטוועדער קיין מאהל ניט גע- ליעבט, אדער — צופיעל געליעבט...

47

ווער עס האָט געליעבט און איז געליעבט געוואָרען, ווען אפילו בלויז איין איינציגען טאג אין לעבען, האט קיין רעכט ניט, דאס לעבען צו פלוכען.

48

דיא גרעסטע פרייד, דיא בערוישענסטע ענטציקונג, די העכסטע בעגייסטערונג, דעם רייכסטען אוצר, דיא פינקעלנדסטע פערעל, דיא אויבינקייט אהן א שיעור — דאס אלעס קאָן בלויז געבען די ליעבע.

49

עס איז ניטא קיין הונגער, וועלכען ברויט זאל ניט קאָנען זעטיגען; קיין דורשט, וועלכען א קוואל זאל ניט לעשען; ניטאָ קיין געשמאַק, וועלכען א קובער זאָל ניט קאָנען בעפריעדיגען. אבער דיא ליעבע איז אנדערש; אפילו נאך א לאנגען ליעבעס-לעבען שטארבט זי פאר דורשט. און מיר אלע שטארבען מיט אן אונבעריהרטען קאפיטאל פון ליידענשאפט, וועלכען מיר לאָזען אפשר איבער אונזערע קינדער אלס ירושה.

50

דיא ליידענשאפט פערהאלט זיך צו דער ליעבע וויא פייער פערהאלט זיך צו דער זונן.

51

ווייניג מענשען האבען זוכה געווען די ליעבע א נאקעטע צו זעהען, אפשר דערפאר ווייל זיי זיינען ניט ווערטה געווען אזא בילד צו זעהען.

52

מענשען און די ציוויליזאציאן בעדעקען דיא ליעבע אלץ מיט נייע קליידער, נייע בעפוצונג, נייעם לאק, ווייל זיי ווילען אלץ זייער שאנדע באדעקען.

53

דיא נאטור און די אונשולד זיינען אימער נאקעט ; און ביי יעדער גוואלד־טהאט געגען דער נאטור ווארפט דער מענש ארויף א נייעם שלייער אויף דער סטאטוע פון ליעבע.

54

קיין באשעפענעס איז ניט נעדיכטער פערוויקעלט, ווי די אונשולד אין איין העמד ; און קיין באשעפענעס איז ניט אזוי נאקעט, וויא דיא צולאזענע פרוי, וועלכע פארשטעלט זיך פון דער וועלט מיט צוואנציג דעקעס פון ליינען און פון זיידענס.

55

בעזיצען — הייסט נאך ניט ליעבען, און נאך וויינינער געליעבט צו זיין. די תאוות האבען אויף זייערע בעדערפניסע און זייערע קאפריזען, און זיי פארשטעלען זיך אונטער דער מאסקע פון ליעבע אום צו־צוקומען צו דאס הייליגע.

56

ווען איהר דערפיהלט חרטה, זעהט עס איינער אליין צו פערדייען. קיין זאך איז ניט אזוי אונגאלאנט, אזוי געמיין, ווי איינצולאדען די גע־ליעבטע, זי זאל מיט אייך איבערקייען די נעכטיגע זינד.

57

הײנטיגע צײטען נעהמען די מענער נקמה פון די פרוי'ען פאר דיא פיעל צוריקווײזונגען דורך דעם, וואס זיי פערלוימדען דיא פרויען. דער פאקט אבער, אז עס איז גרינגער צו בעקומען הונדערט מענער אײדער איין פרוי, בלייבט דאך א פאקט.

58

אום צו צו ציהען א מאן, איז גענוג אז דיא פרויענצימער זאָל זיין א מיטעלמעסיגע שעהנהייט אדער אפילו מעהר ניט ווי זי זאל קערפער־ליך א ביסעל געפעלען זיין — אפט איז אפילו גענוג שוין דאס וואס זי איז א פרויענצימער. אום אבער א פרוי צו געווינען, דארף מען פריהער פון אלעם איהר טאקע שטארק געפעלען ווערן.

59

און א פרוי געפעלען צו ווערן איז ניט אזא גרינגע זאך, דאס פאָדערט הונדערטע מעלות אדער טויזענדערליי איינפעלע.

60

א וועלכע ניט איז אונבעדייטענדע דינסטמיידעל קאן אין פינף מינוטען קריגען אזא מאנספערזאָן וויא אַפּאָלאָ פון בעלוועדער אדער א געקרוינטען קעניג אפילו. אבער אפילו א פראסטיטואירטע פרויענצימער קאָן אבווייזען זאָגאר א אַפּאָלאָ, דאס בעווייזט דיא ווירקליכע גרויסקייט פון דער פרוי.

61

שטעלט קיין מאהל ניט א געליעבטע פערזאָן אין פערלעגענהייט,

אז זיא זאל רויט ווערען אויב איהר קאָנט עס ניט פעררירבטען דערנאָך מיט א קוס אדער מיט א צערטליכקייט. ווארום דאס קאָן זיין א לייכטע אדער א שווערע וואונד — וויא אמאל. אבער נור דער אליין וואָס האָט פערוואונדעט קאָן אזא וואונד היילען.

62

אָ, פרוי ! ווילסטו געליעבט ווערען ? זיי שעהן, א שעהן לייב, שעהן הארץ אדער שעהנער גייסט. אין דער וועלט פון לעבען ביסטו די היילינע היטערין פון דער זריעה, צו ביסט דער וועב־שטוהל פון לעבען — פאלגליך מוזט דו שעהן זיין.

63

ווילסט דוא, אָ מאָן, געליעבט ווערן ? זיי שטארק אין קערפער אדער אין גייסט, אין דעם מוטה פון ליידענשאפט אדער אין בליץ פון געדאנקען. די פרויענצימער, וועלכע בעוואונדערט, יענע איז פערטיג זיך צו פערליעבען. די נאַטור האט דיך געמאכט פאר דעם פערטיידיגער פון דער פאמיליע, פאר דעם וועקער פון פערשלאָפענע קרעפטען ; זי האט דיך געמאכט פאר דעם סאלדאט פון לעבען און פון ליעבע — פאלגליך מוזט דו שטארק זיין.

64

די מענער לאזען זיך פאנגען וויא פליגען, מיט דער האנד בלויז, מיט א שטיקעל צוקער, מיט פערשיעדענע מיטלען, בעזונדער אבער מיט— וויהרוך. ווי אויסצולערנען דיזע קונסט דארף מען ניט קיין מינדליכע און ניט קיין שריפטליכע אנווייזונגען. אסך שווערער איז שון א מויז צו פאנגען, ווארום דערצו דארף מען וויניגסטענס א פאסטקע אוועקשטעלען. אבער א מאן צו פאנגען, דערצו איז גענוג בלויז איין נארישע פרוי.

65

די פרויען זיינען ווי די גרויסע פעסטונגען: נור מיט אויסהונגערן אדער מיט שטורעם קאן מען זיי נעהמען, נאכדעם וויא מען האט דורך א שטארקער באמבארדירונג דיא מויערן איינגעבראכען.

66

יעדע הילף אבשניידען, יעדען אויסוועג פערצאמען, אלע טויערען בלאקירען; און דאן דאס ארעמע הארץ פון דער פרויענצימער לאזען שמאכטען אהן דעם ברויט פון פריינדשאפט, אהן דעם וויין פון גענוס, אהן דער לופט פון ליעבע, און דאן ערשט איבעררעידען, אז זי האט אין איהר מאכט ברויט, וויין, לופט און וואסער — דאס רופ איך א פרוי דורך הונגער צו געווינען.

67

די חושים בעהרשען, דיא פאנטאזיע בעצויבערען, אלע גייסטיגע קרעפטען איינע נאך דיא אנדערע אונטערטעניג מאכען, מיט דיא פורכט בארע קאנאנען פון מענערליכע ליידענשאפטען די פעסטונגס-מויערן בע־שיסען — דאס רופ איך, עראבערן א פרויענצימער מיט סטראטעגיע און טאקטיק.

68

עס איז א סך לייכטער א פעסטונג איינצונעהמען דורך בעפאלען אלס א פרוי. ווער עס גלויבט, אז ער האט א פרוי געוואונען דורך איבער־ראשונג, דער האט זיא בלויז בעזעסען, אבער ניט איהר ל י ע ב ע. דאס הארץ פון א פרוי האט צו פיעל שוץ-שומרים, אז, מען זאל עס קאנען איינעהמען אהן א לאנגער, עקשנות'דיגער בעלאגערונג.

69

דיא פרויענצימער, וועלכע מען עראבערט דורך איין איינפאל, דורך איבערראשונג, קאן מיט פולען רעכט זאגען צו איהם: „דו האסט מיך בעזעסען, אבער איך האב דיך קיין מאהל ניט געליעבט. די פאהן איז צוריסען, אבער זיא פלאטערט נאך. איך בעלאנג ניט צו דיר“.

70

א מאן קאן בעזיצען א ווייבליך וועזען אלס פאקט, פיזיש, וויא א חיה. אבער די פרויענצימער איז מאראליש אזוי לאנג ניט אונזערע, ביז זיא האט אונז געשיינקט איהר הארץ, און דאס לאזט זיך קיין מאהל ניט נעהמען דורך איבערראשונג.

71

ניטא קיין פעסטונג אין איירופא, וואס זאל זיך קאנען ריהמען אז עס איז ניט געפאלען דורך שטורעם, הונגער אדער פערראטה; פיעל שוואכע פרויען זיינען בייגעשטאנען דיא שטארקסטע בעלאגערונג. און פון דעסטוועגען ערלויבען זיך די מענער װענען זיי צו זאגען, אז זיי זיינען שוואכע בעשעפעניסען! א שרעקליכער ליגען!

72

דיא פרויען, וועלכע מען געווינט לייכט, פערלירט מען אויך זעהר לייכט; די פרויען אבער, וועמען צו בעזיגען עס קאסט פיעל מיה, קאן מען ניט אזוי גיך פערלירען.

73

אום אויפצוהאלטען דיא ליעבע פון א מאן אדער פון א פרוי, מוז

מען יעדען טאג ווידערהאלען די עראבערונג, וועלכע איז שוין איין מאהל געלונגען.

74

זאלץ איז זעהר א ווירקזאמע זאך פאר קאנסערווירען פלייש — און ליעבע. אזוי, אז מען וואלט צו מאנכע, וועמעס ליעבע איז מכולה גע־ווארען, געקאנט זאגען: „פאר וואס האסטו ניט אנגעווענדעט אביסעל מעהר זאלץ?“

75

די אויסגערעכענטקייט ניט צו ווייזען זיך אפט איז א גוטער מיטעל ווי די ליעבע לאנג אויפצוהאלטען; מען מוז דאס אבער אנווענדען מיט א ריכטיגער מאס און מיט שכל, כדי עס זאל ניט ארויסקומען דערפון אקוראט א פארקעהרטע ווירקונג. עס איז אזוי וויא מיט דער גארטענ־קונסט; ווען מען שניידט צוועקמעסיג ארום די צווייגען שטארקט עס די פלאנצע, ווען מען טהוט עס אבער איבער דער מאס הרג׳עט מען דיא פלאנצע אוועק.

76

וועה איז דער פרוי, וועלכע בעפריעדיגט אלע באגעהרען פון דעם מאן אין איין יאהר, אין איין מאנאט, אין איין טאג. צוויי ליעבענדע, וויי פערהייראטע מוזען שטארבען און זאלען נאך ניט האבען אויסגע־קיידיגט דעם לוסט־בעגער ביז דעם לעצטען טראפען.

די אונשולד

פון בעריהמטען איטאליענישען
פראפעסאר **פאול מאנטעגאצצא**

פרייע איבערזעצט פון מ. קאטץ.

עס איז גאר קיין ווערטער ניטא צו שילדערן די טיעפע געפיה־לען פון מענשליכע הערצער, ווי עס ווערט געשילדערט אין דיעזען בוך.

א וועלט מיט זיסקייט, א וועלט מיט הימעלשען גענוס, א וועלט מיט פייעריגע ליעבע און איבערגעבענהייט האט פראפעסאר פאול מאנטעגאצצא אריינגעגעבען אין דעם בוך **די אונשולד**

אין דעם בוך ווערען בעהאנדעלט און בעשריבען די פאלגענדע קאפיטלען:

די שעהמעדיגקייט. איין אוצר פון טוגענד ביי דער פרוי.

די יונגפרוילּיכע אונשולד. דאס איז א לעבעדיגער מלאך אין מענשען־געשטאלט.

די עראבערונג און די מענשליכע ליידענשאפט. ווי דער מאן קעמפפט און ווי די פרוי פיהרט איהר סטראטעגישע פערטיידיגונג.

ווי מען קען די ליעבע אויפהאלטען און ווי מען קען זי טויטען. א לעסאן ווי צו פיהרען זיך אלס חתן־כלה און שפעטער אלס מאן־און־פרוי.

ווי הויך און ווי טיעף איז די ליעבע. די ליעבע איז העכער ווי אלע הימלען און טיעפער ווי דער אבגרונד פון ים.

ליעבליכע נארישקייטען דער ליעבע. און אלע נארישקייטען זיי־נען גאר חכמות. א ביסעל גליק, איין אונץ מזל, און די גרעסטע נא־רישקייט איז א חכמה.

די ליעבע און די אנדערע געפיהלען. ווי די ליעבע בעהערשט אלעם ארום איהר.

אין דער ליעבע { דער חוש פון פיהלען מיט'ן האנד. / דער געפיהל פון זעהען. / דער געפיהל פון הערען. / דער געפיהל פון שמעקען.

די לעזער וואס האבען געלעזען די קונסט פון ליעבען און גע־ליעבט צו ווערען פון פראפעסאר מאנטעגאצצא קענען זיך מא־כען א בעגריעף וואס פיר איין אוצר פון געדאנקען און געפיהלען ער וועט געפינען אין דיעזען בוך.

ווערטה איין דאלאר פיר בלויז 15 סענט.

WILNO PUBLISHING CO., 147 E. Broadway, New York

פערליעבטע נשמות

פון מארסאל פרעווא

איבערזעצט פון מאקס לעווין.

ווי אן אייזענבאהן שניידט דורך בערג, אזוי שניידט דער שרייבער דורך די מענשליכע הערצער און זעלען.

דער שרייבער שטעלט פאר א וועלט, וואו אלעס ליעבט, נאר וועהרענד אין איין פלאץ איז די ליעבע א היילינטהום, ווערט זי אין א צווייטען פלאץ מיט די פיס געטראטען.

דער לעזער זעהט פאר זיך א פאנאראמא פון מענשליכע הערצער, מענשליכע שוואכקייטען און העלדענמוטה, מענשליכע יסורים און מענשליכע ענטציקונגען, אוים ליעבעס־ליידענשאפטען און איבערגעבענהייטען.

ווען איהר לעזט דיזען בוך, זעהט איהר פאר זיך צעהנדליגע טהעאטערע מיט צעהנדליגע דראמען און קאמעדיען אין איין און דער זעלבער צייט.

עס ווערט אראפגעריסען דער שלייער פון דער פערדעקטער און פערפוצטער היפאקריטישער אריסטאקראטיע און איהר זעהט פאר זיך די נאקעטע מענשעלעך, ווי זיי זיינען, ווי זיי שטעהען און געהען, ווי זיי האנדלען און וואנדלען.

אלעס איז זעהר שעהן ערצעהלט און געשילדערט פון א קינסטלער־האנד.

געדרוקט אויף גוטען פאפיער, פרייז בלויז 15 סענט. אלע בעשטעלונגען צו אדרעסירען:

WILNO PUBLISHING CO.

147 EAST BROADWAY

NEW YORK

ISBN:0-657-04513-6